

JÓESTÉT!

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Calea Regele
Ferdinand 64-66. Automata-telefon: 20-61.
Törvényszéki lajstromozási szám: 44.
Dos. No. 890-1938. Trib. Cluj, Secția III.

Kiadótulajdonos:
„JÓESTÉT!” Ujságkiadóvállalat R.-T.
Felelős szerkesztő és igazgató:
MAYER ANTAL

CLUJ, 1939. Szeptember 26.
VIII. évfolyam, 254. szám.

Kedd

A nemzet nagy halottját megillető mély gyászpompával temették el Armand Calinescut

**II. Károly király Öfelsége és Mihály nagyvajda, trónörökös is elkísérték
utolsó útjára a kiváló államférfit — A romániai magyarság nevében dr.
Bartha Ignác képviselő búcsúztatta el a tragikus véget ért miniszterelnököt.**

(BUCURESTI.) (Rador.) Annak a nagy és lesújtó gyásznak, amely Romániát Armand Calinescu miniszterelnök váratlan és tragikus halálával érte, méltó és felemelő módon adott kifejezést az ország egész népe Szombaton és vasárnap a kora reggeli órákban is végeláthatatlan tömegekben zarándokolt el a kiváló államférfinek és kormányfőnek az Ateneul diszcsarnokában felravatalozott koporsójához, hogy végső búcsút vegyenek a román nemzet nagy halottjától és lerójják kegyeletüket azzal az államférfiival szemben, aki a legsúlyosabb körülmények között is biztosítani tudta az ország rendjét.

A TEMETÉS

Armand Calinescu, a galád módon meggyilkolt miniszterelnök temetése, az előre megállapított sorrend szerint folyt le Már a kora délelőtti órákban a gyászoló közönség beláthatatlan tömege gyűlt össze az Ateneul előtti téren, hogy résztvegyen a végtisztességén Siri csendben.

Mély tisztelettel fogadta a hatalmas gyászoló közönség II. Károly király Öfelségét, Románia Uralkodóját, aki Mihály gyulafehérvári nagyvajda, trónörökös kíséretében érkezett meg az elhunyt kormányfő ravatalához és személyesen fejezte ki részvétét Armand Calinescu mélyen lesújtott özvegyének és egyetlen fiának: Barbu Calinescunak.

A temetésen megjelentek a NUF diszgyenruhájában a királyi tanácsosok, a kormány összes tagjai Argeseanu tábornok, az új miniszterelnök vezetésével, a Nemzeti Ujjászűletés Frontja legfőbb igazgatóságának tagjai, a képviselőház és a szenátus küldöttsége, a fővárosi helyőrség magasrangú katonatisztjei, továbbá az összes állami, katonai és polgári intézmények, a különböző tudományos, társadalmi és kulturális egyesületek küldöttségei, a külföldi diplomáciai kar képviselői.

A végső tiszteletadás méltó módon képviseltette magát Románia kisebbségi lakossága is.

A GYÁSZISTENTISZTELET

Nicodim patriárka vezetésével és a klérus nagyszámu tagjainak közreműködésével gyászistentiszteletet tartottak a ravatalnál. Majd Nicodim patriárka mondotta el búcsúbeszédét, amelyben Armand Calinescu emberi és államférfiúi érdemeit és tevékenységét méltatta. A kormány nevében Argeseanu tábornok, miniszterelnök, a szenátus nevében Argetoianu királyi tanácsos, a szenátus elnöke, a képviselő-

selőház nevében dr. Vaida Voevod Sándor királyi tanácsos, a képviselőház elnöke búcsúztatták el a román nemzet nagy halottját.

A FELÜLMULHATATLAN ÁLLAMFÉRFI

Vaida Voevod Sándor gyászbeszédében többek között a következőket mondotta:

— Armand Calinescu a maga személyében nemcsak a bölcsességet, nemcsak a hatványozott méretű erélyt, az igazi román politikai felfogást személyesítette meg, hanem ezt a koncepciót gyakorlatilag is megvalósította. Magas szellemi műveltséggel, állandóan tevékenykedő vérmérséklettel rendelkezett és ezt a két kiváló képességét

rendkívüli munkabírási egészítette ki.

amelynek különösen nagy értéke volt a jelenlegi időkben amikor az összes románoknak szent szövetségbe kell tömörülniök. Armand Calinescunak

éppen ezekben az időkben bekövetkezett tragikus halála politikai szempontból nemcsak súlyos csapás és meggyilkolása nemcsak bűn, hanem valóságos örületet követek el azok, akik a román nemzetet és az országot megfosztották ettől a kiváló államférfitől és kormányfőtől.

Armand Calinescu törekény testében magasraszárnyaló lélek lakozott. A lélek ereje emberfeletti munkára tette őt képessé, egész tevékenységét, sok-

oldalu munkáját egyetlen gondolat és cél irányította:

biztosítani az ország nyugalalmát, konszolidációját a különböző eszmék és tanok fenyegető hullámvérzései közepette

és végét vetni annak az ellenségeskedésnek, amely ma napjainkat jellemzi

A gyűlölet és a bosszúállás érzése annyira idegen volt az ő rugalmas lelkétől, mint az eszelős miszticizmus és a csalogató jelzavak. Ellenkezőleg, a maga részéről mindig hajlandó volt a megbocsájto és igazságos közbelépésre

Számos család kell elismerje az ő megbocsájto tárgylagosságának megnyilatkozását, amikor éjszakáit áldozta fel, hogy áttanulmányozza azokat az ügyeket, amelyek ezeket a családokat érintették. Számtalan esetben volt megbocsájto a törvény szigorú rendelkezésének alkalmazása helyett, mert lelkületét a jóérzésű megbocsátás hatotta át.

A Nemzeti Ujjászűletés Frontja nevében Valcovici, a NUF főtitkára mondott gyászbeszédet.

ÖFELSÉGE VIGASZTALO SZAVAI

Mindenkit mélyen megrendítettek és könnyekig meghatottak II. Károly király Öfelségének azok a vigasztaló, bátorító szavai, amelyeket Barbu Calinescuhoz, a megrendítő módon meggyilkolt miniszterelnök VII. gimnázista fiához intézett.

A gyászmenet

Az üvegkoporsót ezután érckoporsóba tették, leborították a román nemzeti színnel zászlóval és

az összes fővárosi templomok harangjainak zugása közben megindult a gyászmenet a Calea Victoriein és a Calea Grivițeiin keresztül a Gara de Nord, az északi pályaudvar felé.

A gyászmenet élén a csendőrszáztag haladt, utána magasrangú tiszt piros bársonypárnán vitte azokat a magas belföldi és külföldi kitüntetések, amelyeket Armand Calinescu sokoldalú és értékes tevékenysége elismerésül még életében kapott. Majd ágyutalpra helyezték a koporsót és elindult a gyászmenet. A gyászkozsit helyettesítő ágyutalp után haladtak

az elhunyt mélyen lesújtott özvegye és fia, Mihály gyulafehérvári nagyvajda, trónörökös,

mint II. Károly király Öfelségének képviselője, Argeseanu tábornok, miniszterelnök, a külföldi nagykövetek, a kormány tagjai, a diplomáciai kar, az Országőr-szervezet küldöttsége, parancsnoka: Sidorovici őrnagy vezetésével, a Társadalmi Szolgálat képviselői, a külföldi katonai attasék, diszgyenruhájukban a tartományok királyi helytartói, a Nemzeti Ujjászűletés Frontjának tagjai és végül a gyászoló közönség megszámlálhatatlan tömege.

Az északi pályaudvaron a koporsót és az azt borító szalagos koszorukat, virágcsokrokat a halottasvonatra tették, amely délelőtt 11 óra 45 perckor indult el Curtea de Argesbe. Itt a halottas vonatról

a kormány tagjai és a NUF vezető személyei emelték le a koporsót,

amelyet azután hat fehér ökör által vonatott és zöld galyakkal borított szekérre tettek

és az elhunyt utolsó kívánságának megfelelően így szállították a temetőbe, ahol délután 3 órakor mély résztvét mellett helyezték szülei sírja mellé örök nyugalomra Armand Calinescu, földi maradványait.

Curtea de Argesben a sírnál Gafencu külügyminiszter mondott megrázó gyászbeszédet, méltatva azokat

a felbecsülhetetlen érdemeit, amelyeket Armand Calinescu kormányfői tevékenységével szerzett,

majd Niculescu Lungu, Arges megye volt prefektusa a vármegye nevében búcsúztatta el, amelynek lakossága érdekében Armand Calinescu egész közéleti tevékenységét szentelte

A KISEBBSÉGEK NEVÉBEN...

A romániai magyarság és a Magyar Népközség nevében dr. Bartha Ignác ügyvéd, országgyűlési képviselő vett búcsút Armand Calinescutól, hangsúlyozva, hogy

a kiváló államférfi tragikus halála érzékeny vesztesége a romániai magyar kisebbségnek is, mert Armand Calinescu mindig megértéssel viseltetett a romániai magyarság jogos kívánságai irányában és indokolt előterjesztéseit a lehetőség szerint igyekezett teljesíteni.

A romániai német kisebbségek nevében Hans Kauffmann, a Német Népközség alelnöke mondott gyászbeszédet. Elismerését fejezte ki azért a jóindulatú és megértő szellemért, amely Armand Calinescu miniszterelnök részéről a romániai német kisebbség iránt is megnyilatkozott és amellyel a Romániában együttélő népek lelki megbékülését igyekezett előmozdítani.

A Curtea de Arges-i templomok harang zugása és a gyászoló tömeg fel-felcsukló zokogása közben helyezték ezután örök nyugalomra Armand Calinescut, a román politikai és közélet kimagasló személyét, az ország és a román nemzet nagy halottját.

akinek életét 46 éves korában orvgyilkosok keze oltotta ki.

Ugy a Bukarestben lefolyt gyászszertartást, mint a Curtea de Arges-i temetést közvetítette a bukaresti rádió, de számos külföldi rádióállomás is helyszíni közvetítést adott a nagy gyászpompával végbement végtisztességadásról.

A FŐVÁROSI SAJTÓ ELISMERÉSE

(BUCURESTI.) (Rador.) Az összes fővárosi lapok nagy elismeréssel méltatják a romániai népkisebbségek képviselőinek Armand Calinescu temetésén való részvételét és elmondott gyászbeszédeiket. A „Timpul” című lap azt írja, hogy dr. Bartha Ignác, a magyar és Hans Kauffmann, a német kisebbség képviselői gyászbeszédekben, miután

élesen elítélték az ország miniszterelnöke ellen elkövetett galád merényletet, meleg hazaszeretettől átfűtött őszinte szavakkal adtak kifejezést mély fájdalomuknak és gyászüknak.

Német álláspont szerint:

A keleti hadszíntéren befejeződött a háború

Mussolini békefelhívásai a világsajtó tükrében — Halifax tárgyalta a szovjet londoni nagykövetségével — Japán hatalmas arányú támadást kezdett

(MOSZKVA.) (Tass.) Saracoglu török külügyminiszter tegnap délelőtt Odesszából a rendelkezésére bocsátott külön vonaton kíséretével együtt Moszkvába érkezett, ahol az állomás Potemkin helyettes külügyi népbiztos fogadta. A látogatásnak, amint az Izvesztija írja, világszerte nagy jelentőséget tulajdonítanak, mert a meginduló megbeszélések hivatottak arra, hogy a két ország álláspontját a jelenlegi helyzetben véglegesen lezárják. Oroszországnak ugyanis különös érdeke fűződik a Fekete-tenger és a Balkán nyugalmához. Saracoglu hír szerint, ha csak valamilyen előre nem látott esemény gyors hazatérését szükségessé nem teszi, 10 napot fog Moszkvában eltölteni.

A DUCE BESZÉDE ÉS ANGLIA

(LONDON.) (Reuter.) Az olasz miniszterelnök beszéde iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult meg a brit közvéleményben, amit az igazol a legjobban, hogy azt kivonatossan az összes lapok közlik.

Általában örömmel állapítják meg, hogy a Duce nem lát okot arra, hogy a fasiszta Itália beavatkozzék a háborúba.

HALIFAX ÉS MAISKY MEGBESZÉLÉSEI

(LONDON.) (Reuter.) Általános fel-tűnést keltett, hogy Halifax lord külügyminiszter magához kérte Maisky szovjetországi nagykövetet és vele hosszabb megbeszélést folytatott. Ez ugyanis a háború kitörése óta az első eset, amikor közvetlen brit és orosz diplomáciai megbeszélések indultak meg. A tárgyalásokról semmi sem szivárgott ki a nyilvánosság elé. Ugyanakkor Párisból közli a Havas iroda, hogy a párisi olasz nagykövet megbeszéléseket folytatott a Quai d'Orsay egyik államtitkárával, aki később fogadta a belga és a spanyol követeket. Ezekről a megbeszélésekről sem adtak ki jelentést.

FRANCIA FÉLHIVATALOS JELENTÉS

(PÁRIS.) (Havas.) A francia távirati iroda közli, hogy a német csapatok tovább folytatják támadásaikat a védővezeték között előrenyomult francia osztagok ellen és igyekeznek azokat kiszorítani megszerzett állásaikból, amely azonban egyetlen helyen sem sikerült. A német katonai tevékenység általában azt célozza, hogy megakadályozza a franciák előnyomulását és berendezkedését a már elfoglalt területeken.

GÖBBELS BESZÉDE AZ ÚJSÁGÍRÓK ELŐTT

(BERLIN.) (DNB) Göbbels dr. propagandaügyi miniszter az összehívott külföldi sajtótudósítók előtt nagyobb beszédet tartott, amelyben hangsúlyozta, hogy a német kormány alkalmasított a protektorátusi területek beutazására abból a célból, hogy igazolja a külföldi állítások valótlan-ságait. Egyes angol lapok — mondotta — arról irtak, hogy Csehszlovákiában és Morvaországban több, mint 5000 le-tartóztatás történt. Ez nem felel meg a valóságnak és ezért mélyen el kell itélni az újságírás e módját. Hangoz-tatta ezután a propagandaminiszter, hogy a Harmadik Birodalom nagyon komolyan és szó szerint veszi a sem-legeseknek adott biztosítékokat és egyetlen olyan lépést sem tesz, amely ellentétben lenne ezzel a felfogással. Végül rátért arra a híresztelésre, hogy a Harmadik Birodalom vezető politikai nagyobb összegeket helyeztek el külföldi bankokban. Ezeket valótlan-ságnak mondotta és hangsúlyozta,

hogy azokat az összegeket azoknak ajándékozzák, akik ezt a híresztelést adatokkal tudják igazolni.

SELTE MOSZKVA-BAN

(MOSZKVA.) (Tass.) Selte észt külügyminiszter tegnap délután Moszkvába érkezett, ahol nagy fontosságú gazdasági és politikai kérdésekről fog tárgyalni.

AZ OLASZ SAJTÓ MUSSOLINI SZAVAIRÓL

(RÓMA.) (Stefani.) Az olasz sajtó teljes terjedelmében közli a Duce beszédét és azt bőven kommentálja is. A Corriera dela Sera azt írja, hogy Itália magatartása, amelyet miniszterelnöke újólag hangsúlyozott, teljesen megfelel a fennálló szerződéseknél és nem áll ellentétben a semlegesség elvével sem. Ez teheti lehetővé számára azt,

hogy a béke érdekében és a háborus bonyolalom megakadályozására tevékenykedhessen. A békére szükség van, ezt mindenki tudja és az emberiség hálás lehet Rómának, amely erejének tudatában is az általános emberi célokat tartja szem előtt. A fasiszta kormány hallgat és dolgozik. Várakozási állásponton marad mindaddig, amíg veszély nem fenyegeti és a végső rendezésnél hallatni fogja szavát.

A Telegrafo a következőket hangoztatja:

Azok, akik a Duce hallgatásából bizonyos sötét terveket és hátmögötti célokat véltek kiolvasni, tévedtek. Mussolini miniszterelnök szándéka nemes és becsületes. Ő még mindig tisztában látott, mint mások és tudja, hogy a világnyugalom elkerülhető. Ennek útjait és módjait egyengeti tehát. A Corriera Pedano úgy véli, hogy világosabban senki sem beszélhetett, mint ahogy a Duce tette. Mussolini állást foglalt a háború folytatásának vélt szükségessége ellen és minden igyekezetével az elszigetelésre törekszik. Ezt Angliának és Franciaországnak Lengyelország felosztása után be kell látnia.

URANIA MOZGO

A munkanélküliek

RITZ-fivérek világhírű amerikai komikusok szenzációs vigjátéka.

SZENZÁCIÓS DUPLA MŰSOR

Az álarcos kém

Szenzációs kalandorfilm. Fősz.: DICK FORAN.

A „keleti háború” befejezést nyert — mondja a német hivatalos jelentés

(BERLIN.) (DNB) A német hivatalos jelentés tegnap közölte, hogy a „keleti háború” befejezettnek tekinthető. A német csapatok mindenütt elfoglalták állásaikat a demarkációs vonal mentén és a tisztogatás az egész területen folyik. Varsó megadásával minden órában számolni lehet. Prága és Modlin külvárosokból a menekülés megindult.

PÁRISBA ÉRKEZETT A VARSÓI FRANCIA KÖVET

(PÁRIS.) (Havas.) Noel, Franciaország varsói nagykövete tegnap Párisba érkezett és beszámolt Daladier miniszterelnöknek az eseményekről. Ugyanakkor Moszkvából közlik, hogy a párisi orosz nagykövet és a katonai attasé megérkeztek ugyan a szovjet fővárosba, de nagy aggodalomra még mindig nem jelentkezett egyetlen szovjet követségi tisztviselő sem.

FRITSCH TÁBORNOK A HARMADIK BIRODALOM HALOTTJA

(BERLIN.) (DNB) A Führer rendeletére Fritsch tábornokot kedden a nemzet halottjaként helyezik nyugalomra a német fővárosi Invalidusok temetőjében. A temetésen valószínűleg megjelenik Hitler kancellár is. Fritsch tábornokról a német katonai főhadiszállás külön jelentésben, a hadvezetőség pedig napiparancsban emlékezik meg, utalva a hős katona kötelességtudására, bátorságára és önfeláldozására, mert a legelső csatában érte a halál.

KICSERÉLTÉK A NÉMET-OROSZ RATIFIKÁCIÓS JEGYZŐKÖNYVEKET

(BERLIN.) (DNB) Weissaecker külügyi államtitkár és Skwarzew berlini moszkvai nagykövet tegnap kicserélték a német-orosz megállapodás ratifikációs jegyzőkönyveit. Német hivatalos helyről közlik, hogy a szerződés ugyan a megállapodás pillanatában életbe lépett, de ez az utolsó aktus kétségtelenül igazolja, hogy Berlin és Moszkva teljesen előre megállapodott tervek és módok szerint jár el.

A KNICKERBOCKER AFFÉR

(BERLIN.) (DNB) Német hivatalos helyről közlik, hogy a „német vagyonmenekítési” mesét az ismert amerikai riporter, Knickerbocker találta ki, de miután állítását a pánzijalom elle-

nére sem tudta igazolni, sietve elhagyta Angliát és hazaindult az Egyesült Államokba. A berlini sajtó guynos hangon ír a Daily Telegraphról, amely 500 millió márka eltulajdonításával vádolta meg a német kormányférfiakat és megjegyzi, hogy azt a morális vereséget, amelyet ezzel a közléssel szerzett, köszönje meg Knickerbockernek.

SZEPTEMBER 30: OLASZ MINISZTERTANÁCS

(RÓMA.) (Stefani.) E hó 30-ra összehívták a fasiszta minisztertanácsot, amely azonban ezuttal kizárólag belügyi kérdésekkel foglalkozik.

NICARAGUA A SEMLEGESÉG ÉRDEKÉBEN

(LA PAZ.) (United Press.) A nicaraguai kormány csapatokat küldött a Kókusz-szigetekre abból a célból, hogy megakadályozza a hadviselőket abban, hogy a szigetsorpot öblében tengeralttjáró flottabázist építhessenek ki.

KEZDETÉT VETTE A PÁN-AMERIKAI ÉRTEKEZLET

(PANAMA.) (United Press.) Tegnap nyitotta meg a panamerikai kongresszus ülését Panama köztársasági elnöke, aki beszédében ismertette azokat az elveket, amelyek alapján a panamerikai szövetség létrejött. Majd vázolta a most meginduló tanácskozás ügyrendjét és a jelenlegi helyzet komolyságát.

A VENEZUELA ÁLLAM-ELNÖK YACHTJÁNAK FELTARTÓZTATÁSA

(NEWYORK.) (United Press.) Az egész amerikai sajtó hasábos cikkekben foglalkozik azzal a jelentéssel, amely szerint a venezuelai államelnök yachtját, annak ellenére, hogy a yacht Venezuela zászlóját kitűzte, egy brit hadihajó megállásra kényszerítette és átkutatta. Az incidenset súlyosbítja az a körülmény, hogy az a venezuelai felségvizeken történt. A venezuelai kormány hír szerint elhárította, hogy az esetet bejelenti a panamerikai kongresszusnak is.

FRANCIA GÉP LUXEBURG FELETT

(LUXEBURG.) (DNB) Luxemburgból jelentik hivatalosan, hogy tegnap délután 16.30-kor 100 méter magasságban egy francia felderítő katonai gép ramolt át a határát

felett, ami miatt a kormány tiltakozni fog Párisban.

A NÉMET KONJUNKTURA-KUTATÓ INTÉZET STATISZTIKÁJA

(BERLIN.) (DNB) A német konjunkturakutató intézet most tette közzé Angliáról, Franciaországról és a Harmadik Birodalomról összeállított statisztikáját, amely szerint a német birodalom ipari téren egymaga több embert foglalkoztat, mint Anglia és Franciaország együttvéve. Háborús befektetése az utolsó három év alatt 90 milliárd márka volt. Anglia 25 és Franciaország 15 milliárd márkájával szemben.

ÓRIÁSI ARÁNYU OFFENZÍVA INDULT MEG A TÁVOL-KELETEN

(SANGHAI.) (Exchange Telegraph.) A Domei hírszolgálati iroda közli, hogy Hopei és Kiangsi tartományokban minden eddiginél nagyobb arányú japán offenzíva indult meg, amelynek árcvonala 250 kilométer és mélysége helyenként közel 60 kilométer. A japán főparancsnokság minden modern harc-eszközét felhasználja a siker érdekében, mert nem kevesebbről van szó, mint 60 kínai hadosztály teljes megsemmisítéséről, amely ha Japánnak sikerül, úgy teljesen szabad cselekvési teret kap a Mennyei Birodalom területén és a Csang-Kai-Sek uralomával gével lehet számítani. Erre az offenzívára a külföldi katonai szakértők véleménye szerint számítani lehetett abban a pillanatban, ahogy a japán-orosz szerződést megkötötték, mert ez lehetővé tette, hogy Japán a mongol-mandzsú határról minden csapatát a kínai hadszíntérre vethesse.

FRANCIA LAPVÉLEMÉNYEK

(PÁRIS.) (Rador.) A szombat reggeli francia lapok hatalmas cikkek keretében foglalkoznak Lengyelországnak a németek és oroszok közötti felosztásával. Csodálkozással állapítják meg a francia lapok, hogy Oroszország igen jelentős területet jut anélkül, hogy harcolt volna érte. Ezt a francia lapok azzal magyarázzák, hogy Hitler kancellár tart az oroszoktól és azért ment bele ilyen nagyméretű kedvezménybe. A Petit Parisien megállapítja, hogy a régen lefektetett „Drang nach Osten” elve megbukott, mert a pánszláv eszme gátat vetett annak a törekvésnek. A L'Epoque úgy véli, hogy a Führer nem elégitették ki a nyugati hadszíntér eredményei és ezért kötött meg veszteség árán is egyezséget az oroszokkal, hogy haderejét átdobhassa a nyugati frontra. Az Exvellsior úgy véli, hogy a német-szovjet megegyezés egyáltalán nem jelenti a Harmadik Birodalom megerősödését. Németország ugyanis eddig még soha sem osztozkodott az általa elfoglalt területeken.

MÁSFÉLKILÓGRAM KENYÉRET ENGEDÉLYEZTEK HETENKÉNT SZEMÉLYENKÉNT NÉMETORSZÁGBAN

(BERLIN.) (DNB.) A német kormány rendeletére a legrövidebb időn belül életbelép az új élelmiség rendszer. Az élelmiség egy heti vásárlásra szól, de cikkekenként külön-külön nyomtatványok mellett. A rendelet hetenként és fejenként 1 és fél kilógram kenyeret, hat és fél deka zsírt, 12 és fél kiló margarint, 8 deka vaját, stb. engedélyez személyenként. Gyümölcs, zöldség, hal és burgonya korlátlan mennyiségben vásárolható.

VERDUN POLGÁRMESTERÉNEK TÁVIRATA A VARSÓIAKHOZ

(PÁRIS.) (Rador.) Verdun város polgármestere üdvözlő táviratot intézett az önfeláldozó védelmet folytatott Varsó polgármesteréhez. A legnagyobb elismerés és dicséret hangján utal arra, hogy Pilsudszky marsall díszpolgára volt Verdunnak. Majd csodálatának ad kifejezést a nagy elszántság, hősiesség és önfeláldozás iránt, amellyel Varsó katonai csapategységei és polgári lakossága védelmezik a lengyel fővárost.

„CASH AND CARRY”

(WASHINGTON.) (Rador.) Pittman

szenátort, az amerikai szenátus külpolitikai bizottságának elnökét megbizta a kormány, hogy ismertesse a külügyi bizottság előtt azt a tervezetet, amelyet a kormány is magáévá tesz és amely szerint az amerikai semlegességi törvénynek az embarguere vonatkozó szakaszát módosítják. A Havas távirati ügynökség ezzel kapcsolatosan arról értesül, hogy a módosítást olyan értelemben fogják keresztülvinni, amely szerint „cash and carry” rendszer mellett Amerika az összes hadviselő államoknak bármilyen természetű hadianyagot, fegyvereket, más szükségleti cikkeket is szállíthat. A „cash and carry”, vagyis a fizess és vigyed rendszer azt jelenti, hogy a hadviselő államok bármelyike kaphat fegyvereket, hadianyagot és közszükségleti cikkeket Amerikától készpénzfizetés ellenében. A megvásárolt hadianyagot és más cikket azonban a vásárló külföldi állam saját hajóján és saját kockázatára köteles elszállítani.

RÖVID TÁVIRATI HIREK

(MOSZKVA.) (Tass.) Az orosz főhadiszállás jelentése szeptember 22-éről: A szovjet-orosz csapatok megszállták Bialistokot és Bresztlitovszkót, amelyet a kivonuló német csapatok engedtek át. Megkezdődött az augusztói erdők megtisztogatása a lengyel hadsereg maradványaitól. Lembergnek hat lengyel hadosztály megadta magát. Az orosz csapatok eddig 120 ezer katonát és 280 ágyut, valamint 1400 gépfegyvert zsákmányoltak.

(BERLIN.) (Dunaposta.) A Deutsche Dienst a következőket írja: A német és az orosz demarkációs vonal megállapítása már akkor megtörtént, amikor az orosz csapatok átlépték Lengyelország határait. Azokon a területeken tehát, amelyeket a német csapatok előzőleg elértek, de azok az oroszok számára biztosították, az átadás bajtársi szellemben történik meg.

(LONDON.) (Dunaposta.) A Daily Express közli, hogy Oroszország és Litvánia között Vilna város átadására megtörtént a megállapodás.

(MADRID.) (Dunaposta.) A Havas távirati iroda közli, hogy Beigbeder külügyminiszter magához kérte a madridi német nagykövetet és vele hosszú megbeszélést folytatott.

(BUDAPEST.) (Dunaposta.) Az orosz kormány dr. Kristóffy József számára megadta az agreementet. Ennek értelmében Kristóffy József dr. rövidesen elfoglalja Moszkvában magyar követi állását.

(ROMA.) (Stefani.) A Popolo di Roma értesülése szerint Alexandriát és a Szuzei csatornát elzárták a forgalom elől.

(PÁRIS.) (Dunaposta.) A Havas távirati iroda közli, hogy a német csapatok a Rajna és a Mosel között egyre fokozódó tevékenységet fejtenek ki. Tegnap este heves támadás is indult meg részükre azok ellen az állások ellen, amelyeket csapatunk előzetesen elfoglaltak. A támadásokat visszavetítettük.

(MOSZKVA.) (Dunaposta.) A Tass hírszolgálati iroda közli, hogy az orosz csapatok teljes rendben bevonultak Lembergbe, miután ez a város előzőleg a visszavonulóban lévő német csapatoknak megadta magát.

(BERLIN.) (Dunaposta.) A DNB közli: Lembergben a német csapatok kivonultak és átadták helyüket az orosz haderőnek. Prodrovsky tábornok, a Lemberget védő lengyel hadsereg parancsnoka elesett. Ezen a német csapatok heves harc után átlépték a Visztula mentén elhúzódó Modlin és Varsó közötti országhatárt és itt ezt a két várost teljesen gyűrűbe fogták. A nyugati hadszíntéren heves tüzési párbaj folyik. Saarbrückennél egy francia repülőgépet a német tüzéség lelőtt. Viszont egy német bombavetőt a franciák semmisítették meg.

(LONDON.) (Reuter.) Az angol kormány kiadta már korábbi időben jelzett, ugynevezett „Fehér könyvét”, amelyben ismerteti a háborút megelőző időkben lefolytatott angol-német megbeszéléseket.

(PÁRIS.) (Havas.) A francia sajtó szöveg szerint közli Daladier miniszterelnök tegnapelőtti esti rádióbeszédét és kiemeli azt a részt, ahol a francia kormányfő az elszánt, további harcot jelenti be. A lapok megjegyzik, hogy ez az álláspont feltétlenül fedi az angol kormányt is és így a szakadás Páris és London között elképzelhetetlen.

(KOVNO.) A litván kormány több újabb korosztályt hívott be.

(LONDON.) Az angol kormány szigorú intézkedéseket tett folyamatba azok ellen a vidékiek ellen, akik nem voltak hajlandók az angol fővárosból vidékre menekített asszonyok és gyermekek számára szállást adni.

SELECT MOZGO

Általános közkívánatra csak ma és holnap:

FEHÉR KARNEVÁL

(Jégünnepély). ragyogó kiállítású film, káprázatosan szép korcsolyamutatványokkal. Fősz.: Joan Crawford, James Stewart.

Találkozás Markovics Rodionnal, a „Szibériai garnizon” híres szerzőjével egy vidéki kávéházban

Az első háborús regény írójának érdekes nyilatkozata

Ismeretes, hogy az első háborús regényt annak idején Markovics Rodion írta: a világhíres „Szibériai Garnizon”-t.

(TIMISOARA—TEMESVÁR.) A temesvári Lloyd-soron Markovics Rodionba, a „Szibériai Garnizon” híres-neves szerzőjébe ütközöm.

— Hát Ön mit csinál itt?

— Én? A „Temesvári Hírlap”-nál dolgozom — feleli egyszerűen — már évek óta.

Ez igazán meglepett. Azt hallottam, hogy a sikeres regényével keresett milliókat kártyán elvesztette, de azt nem tudtam, hogy kis állásba húzódott meg — magyarázva mondva, hogy „visszament vidékre újságírónak”.

Elhízott. Mindig is szeretett jól enni, főleg sok borjúnnyelvet, általában husokat. Egyszer magam tanúja voltam, hogy vonaton, hajnalban, kinyitotta bőröndjét és egyúttal bevágott vagy egy kiló felvágottat.

— Na, uram, hát mit szól a „rep-ri”-hez? ... Nem ír most majd valami újabb háborús regényt?

— Eszem ágában sincs. Catot és Cicerot olvasom, régi latinokat és görögöket. Aki ezeket lapozgatja, nagyon-nagyon felülről nézi már ezt a világot... Mit csinál Lengyel Menyhért?

— Amerikában van, miért?

— Haha! még ma is kacagnom kell, jó esetem volt vele. Együtt voltunk egy társaságban és folyton izélt, hogy így az egyikönyvű írók, meg úgy az egyikönyvű írók. Rám ment ki a pakli, hogy én csak a Szibériai Garnizont írtam. (Az „Aranyvonal” akkor még nem volt meg.) Azt mondom neki: nem tudom, kedves Lengyel Menyhért, mit akar maga attól a Dantetől, attól a Milontól, attól a Torquato Tassotól, attól a Katona Józseftől, attól a Madáchtól. Nem azokra gondolt — azt mondja. Ugyan, hát csak nem rám — feleltem szerényen.

És hunyorgat hozzá a jobbszemével, ez jellegzetes szokása.

Beülünk egy kávéházba, egyszere csak odajön egy alacsony, kerekkepű, borotvált emberke.

— Mihályi Károly — mutatja be Markovics. — Színesz, az „Aranyvonal” volt parancsnoka.

— Ne vicceljen.

— Istenemre. Igaz, Joczó?

A kis Mihályi csendesen nevetgél.

— A fogság után évek múlva egy este a szatmári színházban ülök — magyarázza Markovics Rodion. — Hát egy kis ember pattintgatja az állát a színpadon: „Joczó, te csak ne igazad magad!” Haha, hiszen ez a kis Mihályi! kiáltok fel. Így van Joczó?... Mihályi szeliden bólogat. Hazakerült a nagy tisztségekből, a történelem-mozgatóból.

Az orosz-német szövetségről diskurálunk.

— Furcsa hely az az Oroszország, én csak ismerem, mint a tenyeremet. Képzeld, ott százalékos megjelölés van arra, hogy ki milyen megbízható. Lenin, aki a maximális arányszámmal szerepelt, csak 90 százalékos volt, szóljon hozzá. Troczkij 68 százalékos volt! Ma nulla.

Szép temesvári nők libegnek el a terrasz előtt. Markovicsról tudom, hogy aszkéta természetű.

— Még mindig nem érdeklik?

— Én, uram, harminckét éve vagyok házias és még nem csaltam meg az asszonyt. A regényemben is csak egyetlen nőt szerepeltettem... azt is időben a vonatból.

Nézegetem telt alakját, már kissé hamvas fejt... ő volt az, aki II. Sándor cár hintóján robogott be Tiflisbe, úgy, hogy a hintó két oldalán huszonkét cserkesz lovagolt?... Most reggel öt órakor kel, mert hatra már bent kell lennie a szerkesztőségben.

Állítólag ötmillió lej ütötte valamikor a markát! Mesélik, hogy krupiek a szuggeszciójuk alatt tartották. Két hónap alatt vége volt a pénznek.

Pedig ma is jó ruha van rajta.

— Ez semmi — legyint — a Garnizon után félmillióért csináltattam öltönyöket... lefuj egy pihét — ez még abból való.

— Csuda világ — mondom... hirtelen nem is tudom mire, talán valóban erre az egészre.

— Nevetséges. — Cigaretta gyújt. — Képzeld, el, hogy a föld élete egy óra. Ebből harminc percet a hüllők töltöttek ki. Azt mondják, hogy a halhatatlanság nagy dolog. Nos, tudja-e valaki, hogy ki volt abból az időből a főhüllő? ... Aztán a harminc perc után sokáig nem volt semmi, most pedig itt vagyunk a földön mi, emberek és nekünk még 1 percünk van hátra. — Közben feltartotta az óráját. — Gondolja meg: egy percünk van. — Lassu óraeltevés, pihefujás, hunyorítás. — Hát érdemes törtétni? ...

Ezt a kényelmes, nyugodt életfilozófiát az őseitől örökölhette, akik, szinte kivétel nélkül jószágigazgatók voltak püspöki uradalmaiban.

Egymás után gyújt rá újabb és újabb cigaretta, mindjárt a töviről. Ez mintha enyhe ellentétben volna jó gyomrával és derűjével.

Egy fiatal, jónévi íróársáról kérdem a véleményét.

— Amatőr, egészen dilettáns. Nekem ne azt mondja, hogy az a csupáz rémes volt és nem lehetett enni. Mondja el nekem, hogy miből állt az a csupáz, majd én aztán megmondom vagy megnézem, hogy csakugyan rémes volt-e. Ezt bizza rám, illetve az olvasóra. Vannak ilyen írók, hogy aszondják: jaj, de mulatságos volt az az ember, úgy röhögtem. Ezt nekem ne mondja. Mondja el, hogy az az ember mit mondott, majd én megmondom, hogy mulatságos volt-e. Az ilyen író azt mondja: na, hát, milyen kacagtató! De én nem nevetek.

Bosszusan legyint.

Lassan elcsendesedik kis társaságunk és már csak egyetlen emlék merül fel lassan, bohókásan fodrozva:

A Szibériai Garnizont hat hónap alatt írta gépbe. A kolozsvári lap akkori kiadója, akinél először jelent meg folytatásokban a regény, előírta neki, hogy a regénybe bízz szerelmi történeteket vigyen bele, mert az ilyen „fogja” az olvasót. Amikor a negyvenkettedik folytatásban sem szerepelt még a bízz szerelem, a következő rendes üzleti felszólítást kapta:

„Igen tisztelt ügyvéd ur! (mert eredetileg Markovics Rodion ügyvéd volt) személyes megbeszélésünk alapján felkérjük, hogy a megrendelt bízz szerelmeket regényébe záros határidőn belül annál is inkább beadni szíveskedjék, mert ellenkező esetben... stb., stb.”

— Ah, jó idők voltak... — nevet — háboru után, békeben... — lassan elhalkul nevetése — azaz, ugylátszik, éppen ezeket a meghatározásokat illetőleg, tévedtünk... (b-y.)

„Shadow” Factories

(LONDON.) Eppen három esztendeje annak, hogy Baldwin akkori angol kormányelnök bejelentette az alsóházban a kormány szándékát, hogy a három fegyveres erő — tengerészet, hadsereg, légi erő — szükségleteinek ellátására szolgáló termelés kielégítésére és összeegyeztetésére „árnyékgyár”-rendszer szervez. Azóta tényleg meg is született ez a fontos termelési ujtás és a sajtóban gyakran olvashattuk a Shadow Factory (árnyékgyár) elnevezést. Mit jelent ez a szó? A leghatalmasabb angol repülőgép-, automobil-, lőszer-, mezőgazdasági gép-, finommechanikai és elektromotor-gyárak az egész ország területén első üzemükkel teljesen azonos kapacitású második gyárat, annak ugyiszólván árnyékát építették meg állami szubvencióval. Ezek a gyárak már teljes gőzzel folytatják a három fegyveres erő szolgálatában termelésüket, míg az eredeti üzem még beépítési munkáit végezteti. Háboru esetén úgy az anyavállalat, mint az árnyékgyár, az ipari mozgósítás elgondolása szerint, csupán hadfelszerelési szállítások számára dolgoznék.

Bár a fegyverkezési program minden egyes pontja egyforma lelkiismeretességgel valósult meg, Anglia sajátos geosztratégiai helyzeténél fogva, első sorban a repülőgépgyártás, főleg pedig a harci gép-alkotás közepes különös problémát. A légügyi minisztériumot elhatározásaiban két szempont vezeti: megépíteni a szükséges hadigép- és repülőmotor-tartályokat és ugyanekkor — s talán ez a főszempont — megadni a brit motoriparnak a lehetőséget, hogy békebeli tapasztalatok és gyakorlat alapján azonnal képes legyen a szükségelt csúcsteljesítményre háboru esetén.

Példaképpen az utolsó félesztendő öt legnagyobb árnyékgyár alapítását említi meg. A brit gépkocsiipar hat legnagyobb üzemének ezzel meg van most már az ikergyára. Morrisék lord Nuffield, az elnök különleges előrelátása folytán már két éve kiépítették főárnyékgyáraikat. Most a másik öt legjobban ismert, tömeggyártásra berendezett autógyár — Daimler, Austin, Humber, Rover és Standard — árnyéktelepe szerepel a koordinációs programban. Az összes árnyékgyárak mind állami szubvención épülnek, állami tulajdonban maradnak. Az anyavállalat egyelőre eredeti termelését folytatja, csupán háboru esetén fog ettől eltérni. Ezen akció eredményeként lehetővé vált mintegy ötvenezer munkanélküli más iparokban foglalkoztatott szakmunkásnak bekapcsolása ismét a termelésbe. Nem szólva a mintegy százezer alkalmi munkásról és az építőiparban foglalkoztatottak igen nagy számáról.

Az öt új árnyékgyár anyavállalatai közül kettő — Daimler és Humber — nem először vesz részt repülőgép-gyártásban. Már a világháborúban, sőt azt megelőzően is bekapcsolódott mindkettő a termelés ezen ágába. Humberék már 1910-ben hirdették 50 lóerős biplánjait és 30 lóerős monoplánjaikat. A Daimler-művek pedig két nappal az 1914. évi német hadüzenet után, már teljes erővel gyártották a „Gnome” aeromotorokat.

Annak idején a termelés még nem volt úgy megszervezve, mint ma. Daimleréknek például alig volt tapasztalatuk a repülőgépmotor-gyártásban. A „Gnome” rajzai és specifikációi nem voltak meg. Éjjel robogott be a War Office egy autója az addig gondosan őrzött titkos „Gnome” motorral a Daimler-gyár kapuján. Néhány óra alatt ott feküdt a szakértelmény szétszedett motor, melynek minden egyes részecskéje már hajszálpontosságú tervrajzokon szerepelt, mire reggel lett. Tíz nap elteltével Daimlerék öntötték az új motorokat.

Bármily bámulatos teljesítmény volt is ez annak idején, a modern totális hadviselés más módszereket követel. Ennek kivédésére épültek és épülnek továbbra is a szigetországban az árnyékgyárak, amelyeknek termelése teljes mértékben a háboru első napján meg is indult.

TESTEDZÉS

Sorra vereséget szenvedtek a bukaresti csapatok a nemzeti bajnokság vasárnapi fordulójában

Élvérzett Kolozsváron az országos bajnok is - Otthonában verte meg a Carpati az Unirea Tricolor - Temesváron sem tudott győzni az AMTE

A nemzeti bajnokság harmadik fordulója gyászosan végződött a bukaresti csapatok részére. Valamennyien mind vereséget szenvedtek. Szenzáció erejével hat a Victoria győzelme a hosszú ideig veretlen Venus felett. Nem kevésbé meglepő az UDR nagyszerű játéka a Rapid ellen. A nagybanjáti Carpati bravuros győzelmet aratott Bukarestben az Unirea Tricolor felett és ezzel a bajnokság élére került. Galacon a Ripensia kemény csatát vívott a Gloria CFR csapattal, s csak küzdelem után harcolta ki a győzelmet.

BAJNOKVERÉS KOLOSZVÁRON...
(KOLOSZVÁR.) Victoria—Venus 2:1 (2:0). 4000 néző, bíró: Busa. A kolozsvári csapat végig igen lelkesen játszott és megérdemelten győzött az országos bajnok ellen. Játéka határozottabb volt és többet is támadott, amit a 4:2-es szögletarány is igazolt. Az első gólt Szántay fejelte a 6. percben Moldovan ideális beadásából. A gólról a Venus heves támadással felelt, de a kolozsvári védők hőiesen állták az ostromot. A félidő befejezése előtt a Victoria energikus támadást vezetett, s ennek során Cociuban II. megszerezte a második gólt is. Helycsere után változatos játék alakult ki, de ekkor is a Victoria mutatkozott veszélyesebbnek. Akcióit a jól működő bukaresti védelem leszerelte. Az utolsó negyed órában a Venus hajrát vágott ki és a 43. percben leggyanus helyzetből Ene szépített az eredményen. A két csapat a következő összejövetelben játszott: Victoria: Sepsi — Cociuban I., Felecani. — Pop IV., Pál, Nistör — Cornea, Szántay, Cociuban II., Marian, Moldovan. — Venus: David — Sfera, Negrescu — Demetrovics, Juhász, Lupás —

Ene, Ploesteanu, Cărciog, Bodola, Jordache.

SAJÁT PÁLYÁN KESERVES VERESÉG...

(BUKAREST.) Carpati—Unirea Tricolor 3:0 (3:0). 4000 néző, bíró: Paulini. A nagybanjátiak már az első félidőben bebiztosították a győzelmet. A második félidőben hiába hajrázott a bukaresti csapat, a Carpati védelme biztosan verte vissza a támadásokat. A gólok így estek: 2 p. Szőke, 31. p. Lucaciu, 41. p. Lucaciu.

KEMÉNY DIÓT TALÁLT A RIPENSIA GALACON

(GALAC.) Ripensia—Gloria CFR 2:0 (1:0). 2500 néző, bíró: Emil Kroneer. A volt bajnokságszempontnak csaknem egyenrangú ellenfele volt a galaci csapat, amely jó játékával sokáig kétségessé tette a temesvári győzelmet. Góllövők: 41. p. Haas, 36 p. Mareu.

KÉT PONTOT HAGYOTT A RAPID RESICÁN

(RESICA.) UDR—Rapid 2:1 (1:1). 2000

néző, bíró: Huniade. A resicai csapat megérdemelten győzött a kissé elbizakodott bukarestiek ellen. Az első félidőben a két csapat egy-egy gólt lőtt, szünet után a resicaiak szerencsés góllal nyerték meg a mérkőzést. Góllövők: 28. p. Pop Vasile 1:0, 43. p. Barátky 1:1, II. f. 3 p. Kömög 2:1.

AZ AMTE HARMADIK VERESÉGE

(TEMESVÁR.) TMAC—AMTE 3:0 (2:0). 2500 néző, bíró: Costel Radulescu. A temesvári csapat kitűnően játszott és megérdemelten jutott a két pont birtokába. Az AMTE ezzel szemben szűrkén mozgott, s még megközelítőleg sem nyújtotta megszokott játékát. A gólok így estek: 1. p. Bindea, 18 p. Bindea, II. f. 42 p. Bindea.

IGY ÁLL A BAJNOKSÁG

1. Carpati	3	3	0	0	7:0	6
2. Ripensia	3	2	1	0	9:4	5
3. Venus	3	2	0	1	7:2	4
4. Rapid	3	2	0	1	10:4	4
5. TMAC	3	2	0	1	8:5	4
6. UDR	3	1	1	1	6:7	3
7. Juventus	3	1	1	1	6:7	3
8. Victoria	3	1	1	1	2:3	3
9. Gloria CFR	3	1	0	2	8:10	2
10. Unirea Tricolor	3	0	1	2	2:6	2
11. Sportul Studentesc	3	0	1	2	7:9	1
12. AMTE	3	0	0	3	1:0	0

Toldi visszaszerződik a Ferencvároshoz. Budapesti jelentik: Toldi, a Ferencváros világhírű játékosa nemrégiben egyoldalúan szerződést bontott egyetemesével. Emiatt az MLSZ egyesbírja felévre felfüggesztette Toldi működési jogát. Toldi úgy látszik meggondolta magát, kiegészít kíván a Ferencvárossal és továbbra is a volt bajnokságban akar játszani.

Kibővítették a magyar atléták olimpiai keretét. Budapesti jelentik: Simpson mester, a magyar atléták amerikai edzője kibővítette olimpiai keretét. Az amerikai edző most 102 atlétát készít elő az olimpiára.

Hét győzelem, három vereség a magyar-német mérkőzések mérlege. Budapesti jelentik: A magyar válogatott labdarúgócsapat vasárnap 14-edszer játszott a németekkel. Hét mérkőzést megnyert, négy döntetlen volt, három végződött a magyar csapat vereségével. Gólarány 36:24 a magyarok javára. Érdekes, hogy a magyar válogatott a németektől még egyszer sem kapott ki Budapesten.

Dékányi bácsi uszótanfolyamot nyit a Park-szanaszatórium fürdőjében. Dékányi bácsi, az ismert kolozsvári sportember, a KAC uszódéjébe szeptember 26-tól kezdődően uszótanfolyamot nyit a Park-szanaszatórium fürdőjében kezdő és haladó uszók részére. Oktatási idő: kedden, szerdán és csütörtökön délután 6—8 óráig.

Szabó Miklós nyerte az 5000 méteres meghívásos versenyt. Budapesti jelentik: Vasárnap délután a magyar-német válogatott futballmérkőzés szünetében rendezték meg a Magyar Atlétikai Szövetség 5000 méteres meghívásos versenyét, amelyen a legjobb magyar futókön kívül indult a német Eitel is. A versenyt Szabó Miklós nyerte 14 p 54.2 mp-es idővel. 2. Csaplár 14 p 55.2 mp, 3. Német 14 p 55.4 mp, 4. Eitel német 14 p 55.6 mp 5. Szilágyi.

Victoria—KAC 4:0 (0:0). A kolozsvári csapat kitűnően játszott és megérdemelten győzött a kissé elbizakodott bukarestiek ellen. Az első félidőben a két csapat egy-egy gólt lőtt, szünet után a resicaiak szerencsés góllal nyerték meg a mérkőzést. Góllövők: 28. p. Pop Vasile 1:0, 43. p. Barátky 1:1, II. f. 3 p. Kömög 2:1.

Az elődöntőig jutottak a román teniszbajnokságok küzdelmei. Bukarestből jelentik: Vasárnap egész napon át folytatták a román teniszbajnokságok küzdelmeit. A legtöbb számban az elődöntőig jutottak. Eredmények: Férfi egyes: Tănăsescu—Badin 6:2, 6:0. Női egyes: Bereczky—Gerlicy 6:4, 6:3. Wertheimer—Poppérné 6:2, 6:2. Férfi páros: Erős, Réthy—Badin T., Badin N. 6:4, 11:9, 6:0. Tănăsescu, Schmidt—Pustay, Benedek 6:1, 1:6, 6:2, 6:3.

Rádió

KEDD, szeptember 26.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny, közben sporthírek adása. 13.40: Lemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Lemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19.17: Lemezek. 20.15: A rádiózenekar. 22: Hírek, utána hírek magyar nyelven. 22.15: Lemezek. 23: Hírek. 23.25: Hangverseny.

Budapest I. 7.45: Torna, hanglemezek, éterind. 11: Hírek. 11.20: Felolvasások. — 13.10: Zongoraszámkok. 13.55: Énekszámkok. 14.30: Katonazene. 17.10: Asszonyoknak. — 18.15: „Szüret”. Előadás. 18.40: Nóták. — 19.45: Olasz kiállítások, előadás. 20.25: Szalonzene. 21.05: Krudy Gyula emlékest. 22: Közvetítés Rómából. 24.30: Cigányzene. — 1.05: Hírek.

Reuter jelenti:

(LONDON.) A brit labdarúgók szövetsége határozatilag kimondta, hogy a háború befejeztéig nem rendez nemzetközi mérkőzést és egyetlen csapatát sem enged ki külföldi utra.

(LONDON.) A Downing streeten röpcédulákat találtak, amelyekben az ir hádsereg tagjai felszólítják a brit kormányt, hogy engedje szabadlábra a már elítélt és bebörtönözött párttagokat, ellenkező esetben tovább folytatják tevékenységüket.

(MADRID.) A Caudillo rendelkezése október hó 1-én megindul a nagyszabású utépítési akció, amely a tervek szerint 2800 kilométer autópályával szaporítja a spanyol uthalózatot.

(STOCKHOLM.) Sander külügyminiszter rövid időn belül Helsinkibe utazik, hogy viszonzza a finn külügyek vezetőjének év eleji látogatását.

(BERLIN.) A német kormány a 4 éves gazdasági terv programját a háború miatt feladta.

(PARIS.) A Szajnában két férfi holttestet találtak meg, akiket levethettek és összekötözve dobtak a folyóba. Mindkettőt halálánál látták előzőleg. A hatóságok úgy vélik, hogy a különböző kémservezetek büntényéről van szó.

(ATHÉN.) Metaxas miniszterelnök a görög-olasz baráti nyilatkozat megpecsételése rövid időn belül Rómába látogat.

(MANCHESTER.) A Manchester—Glasgow vonalon súlyos vasúti szerencsétlenség történt. Egy a nyílt pályán vesztő teher szerelvénybe teljes sebességgel beleszórt az éjjeli gyorsvonat, amelynek vezetője nem figyelte a tilosra állított jelzőlámpára. A katasztrófának 6 halott és 38 sebesült áldozata van. A gyorsvonat vezetője is meghalt.

(BUENOS AIRES.) Az argentin sajtót polgári cenzúra alá helyezték az ország semlegességének megővése érdekében.

(MENTONE.) A francia Riviera üdülőtelepi kiürültek és a szállodák legnagyobb része bezárt.

(PARIS.) Az egyik magángyűjteményben felfedezték Fouquier Tinwillenék, a forradalom később szintén kivégzett köztársasági naplóját, amely egész halmozott eddig ismeretlen kivégzett áldozatok nevét tartalmazza.

(WIEN.) Danilo herceg Montenegró volt trónörökös, aki 1871-ben született Cetinje-ben, tegnap a volt osztrák fővárosban meghalt.

(BERN.) A svájci szövetségtanács a következő áremeléseket engedélyezte: Benzin kilónként 8 rappennal, olajok százkilónként 2 frankkal, petróleum százkilónként 1.50 frankkal.

(BELGRÁD.) A „Politika” adatokat közöl arról, hogy a hadviselők közül az utolsó 200 évben melyik és hányszor vett részt háborúban. Az összeállításból kitűnik, hogy Franciaország 185-ször, Nagybritánia 176-szor és Németország 24-szer háborúzott.

(BERLIN.) A német fővárosban tegnap iktatták hivatalába a szákmánybizottságot. (BRÜSSZEL.) Az Albertin belga gőzöst már 8 napja visszatartják a brit vizeken.

(WILHELMSHAVEN.) Wilhelmshavenben tegnap temették el katonai pompával a kilencedik leölt angol gép pilótáját.

(PRAGA.) Tegnap nyílt meg a prágai őszi mintavásár.

(UNGVAR.) Tegnap jelent meg az első magyar-országi újság a Kárpátalján. A vezércikket Bródi András írta.

(BERLIN.) Német buvárnaszád elsüllyesztett egy 3500 tonnás finn kereskedelmi hajót, amely hadianyagokat szállított Angliának.

(KASSA.) Tegnap nyitotta meg gr. Teleky Mihály földművelésügyi miniszter az első felvidéki gazdasági középiskolát.

Tüneményes játékkal győzött a magyar válogatott a németek ellen

Magyarország—Németország 5:1 (2:1)

(BUDAPEST.) Mintegy 20 ezer főnyi közönség előtt, amelynek sorában a magyar közélet számos kiválósága is megjelent, játszották le a 14-ik magyar-német válogatott mérkőzést az Üllői-úti FTC-pályán.

A magyar csapat, amelyet a utóbbi időben sorozatos balszerencse ért, ezúttal tüneményes játékot játszott ki és 5:1 (2:1) arányban fölényesen győzött a nagyképeségű németek felett.

A mérkőzés megkezdése előtt a szokásos üdvözlések és szászlócsere után a zenekar eljátszotta a két nemzet himnuszát, majd az olasz Dattilo Wipjelére a következő összeállításban indult meg a játék:

Magyarország: Tóth — Pákozdi, Bíró — Szalay (Ujpest), Sárosi III., Szalay (Nemzeti) — Kincses, Sárosi dr., Zsengeller, Dudas, Gyetvay.

Németország: Jakob — Janes, Schmaus — Kupfer, Goldbrunner, Kitzinger — Lehner, Szepan, Gellesch, Schön, Pesser.

Rögtön kezdés után a magyar csapat rákapcsolt és szemkapráztató akciókkal ostromolta a német kaput. A német védelem egy ideig ellenállott a pergőtűzben, a 4. percben azonban nem tudta megakadályozni Kincses gólját. Három perc múlva pedig Zsengeller lőtt gólt. Negyedórás magyar ostrom után ellanyhult a játék. A 37. percben a németek előretörték Pesser beadását a szemfűlcs Schön a magyar kapuba vágta, s így 2:1-re alakult az eredmény.

Szünet után a magyar csapat nagyszerű támadásokat vezetett. Akcióit a közönség zajosan megtapsolta. A 6. percben Zsengeller, a 28. percben ugyancsak Zsengeller lőtt gólt a németeknek, végül Dudas a 37. percben beállította a végeredményt.

(IASI.) Macabi (Kisenev)—Victoria CFR 4:2 (2:2).

(GALAC.) Tricolor CFPV—DVA 5:2.

(BUKAREST.) Olimpia—Prahova 1:1. — Sosec—Sp. Muncitoresc 4:0. — Vergu—Garafele Mihaescu 5:0. — Metalosport—FC Braila 4:4. — Carmen—Metaloglobus 5:0. — Macabi—oltul (Sepsiszentgyörgy) 2:0 (1:0).

CALINESCU MINISZTERELNÖK EMLEKEZETE A VASÁRNAPI FUTBALL-MÉRKŐZÉSEKEN. Bukarestből jelentik: Az ország összes labdarúgó-mérkőzéseinek tegnap kegyelettel áldoztak a tragikusan elhunyt Calinescu Armand miniszterelnök emlékének. A mérkőzések megkezdése után egy percre megszakították a játékokat a játékosok és a közönség fészkes vigyázásban emlékeztek az elhunytól.

KÖRKÉRDÉS A NEMZETKÖZI SPORT SZÖVETSÉGEKHEZ: MEG LEHET-E RENDEZNI A HELSINKI OLIMPIÁT? Párisból jelentik: Baillet-Latour gróf, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elnöke körkérdest intézett a nemzetközi szövetségekhez. Arra kért választ, hogy a jelenlegi európai helyzetben garantálni tudják-e a jövő évi helsinki olimpia megrendezését. A szövetségek — mint hírlik — egyenesen olyanértelmű választ adnak, hogy vállalják az olimpia megrendezését.

Román Kupa mérkőzések

(KOLOSZVÁR.) KMSC—Haggibbor 1:0 (0:0). 500 néző, bíró: dr. Boldur. A győztes gólt befejezés előtt két perccel Fekete lőtte.

(MAROSVÁSÁRHELY.) Sparta (Medgyes)—MSE 3:2 (1:1). Nagy küzdelem után dönt el a továbbjutás kérdése.

(LUPÉNY.) Minerul—CFR (Kolozsvár) 4:2 (2:1). A kolozsvári csapatok nem tudták megakadályozni a lelkesen játszó lupényiek győzelmét.

(RESICA.) RMTE—Kinizsi 3:2 (2:0). Meglepés a Kinizsi veresége.

(TORDA.) CFR (Piski)—Uranus 2:1 (1:0). A tordaiak nem bírták a piskiek védelmével.

(BRASSÓ.) Viforul Dacia—BMTE 2:1 (2:0).

(BRAILA.) Franco Română—Doc (Galac) 3:0.

(NAGYVÁRAD.) Crisana—Törekvés 4:1 (1:1).

(ANINOASA.) Gloria—CS Aninoasa 4:3 (1:1).

(NAGYKAROLY.) Cement—Victoria 4:1 (2:1). A tordai csapat határozott játékkal verekedte ki a továbbjutást.

(LONYA.) CS Lonea—Jiul 1:0 (0:0).

(CRAIOVA.) Craiovan—Electrica (Temesvár) 4:1 (2:0).

Semlegesség...

Egyszerű szürke sző, esendesebb időkben alig van valami nyomtérkép. De most, amikor határainkon túl véres vihar tombol, annál súlyosabb a jelenlété. Jelenlété a békét, a nyugalmat, a zavartalan életlehetőségeket. Vagyis mindazt, amire valamely kultúrát polgárai leginkább igényt tarthatnak. Nagy dolog a háború, de még sokkal nagyobb dolog, ha a veszedelmekkel szemben egy-egy ország vezetői kellő időben megtették az elhárító óvintézkedéseket. Ezeknek az intézkedéseknek legelőször a semlegesség. Úgy van ez, mint tűzvész idején, amikor a bajsújtotta házak szomszédai már csak arra szorítkozhatnak, hogy a saját otthonukat elszigetelhesék a pusztító lángok átsapása elől. A tűzet már nem képesek megfékezni, mert elemi csapásként tombol az, legalább mentik a menthetőt...

Bölcsesség és előrelátás kérdése ez. S a történelem véres lapjai arra tanítanak bennünket, hogy számtalan ország és nemzet katasztrófájának az volt a közvetlen oka, hogy vezetői szűklátókörű, elfogult emberek voltak. Hiuságnak, kapzsiságnak, tudatlanságnak sokszor volt nagy szerepe nemzeti szerencsétlenségek felidézésében. Eppen ezért kétszeresen is tiszteletet, megbecsülést és hálás elismerést érdemelnek azok a férfiak, akik nem emiser kockára merték tenni saját egyéni népszerűségüket, sőt legfontosabb személyi érdekeiket is, csak azért, hogy országuk és nemzetük feje felől elháríthassák a katasztrófát. Mert ugyancsak a történelem tanítja, hogy nem mindig népszerű a béke akarása. Ember legyen a talpán, aki a tömegek akarásával szemben is elszántan és céltudatosan ragaszkodik a semlegességhez. A járatlan, vagyis tapasztalatlan és tájékozatlan emberek ezreit, sőt millióit igen sokszor könnyebb valamelyes káros cselekvés irányában befolyásolni, mint a jó, a helyes utvonat felé terelni. Sok-sok háború kitörésének kérdését az döntötte el, hogy a felelőtlen tömegek, pusztán indulatuk szavára hallgatva, valósággal kieroszakolták, hogy vezetőik — jobb belátásuk ellenére — a veszedelembé irányítsák őket. Ilyenkor mutatkozik meg az igazi államvezetők nagysága és képessége.

És most mondjuk meg: Boldog örömmel vallhatjuk, hogy azok a férfiak, akik a jelenlegi baljós időkben Románia élén állva, II. Károly király vezetésével irányítják ennek az országnak a sorsát, sokszorosan tanujelét adták kormányzási képességüknek. Különösen hervadtállatlan érdemeket szerzett tekintetben az oly tragikus sorsu Calinescu Armand miniszterelnök. Ő és munkatársai bölcségek voltak a mértékadásban és előrelátók a dolgok irányításában. Ennek a mértékartságnak és előrelátásnak köszönhető, hogy a mi határaink felől sikerült elhárítani a körülöttünk tomboló tűzveszedelmet. Ennek, az egyelőre kéllőképpen fel sem becsülhető szerencsés ténynek egyformán örvendezhetnek az államalkotó románok és a kisebbségi nemzetek: magyarok, németek, bolgárok, törökök, oroszok stb.

A legtökéletesebben előkészített és megszervezett háborúról sem lehet tudni, hogy miként fog az végződni. De a békés élet lehetőségei mindenkori és mindenhol lemérhetők és kiszámíthatók. Nem ok nélkül mondotta a nagy Nazarethi Tanító: „Békességet kívánjatok magatoknak emberek, mert az a legfőbb jó ezen a földön!” Aki békében élhet hazája határai között, s nem irigykedik szomszédjára, nem igyekszik amazt életlehetőségeiben megrováztatni, boldogan járja földi útját, mert utolsó pillanatában tiszta szívvel és lélekkel gondolhat élete menetére. Igazán nagyot alkotni, maradandót, egyetemes értéket teremteni csak a nyugalom és a békesség ideje alatt lehetett minden időben. Találko az a mondás is, hogy „háború idején elhallgatnak a muzsák”. Igaz: a háború a nyers emberi ösztönök felszabadulásának következménye.

Az UGIR tervezete a háborús gazdasági rendszerről

(BUCURESTI.) (Rador.) A Romániai Gáziparosok Szövetsége, az UGIR tervezetet készítette, amelyet átnyújtott a nemzetgazdasági minisztériumnak. Ebben kidolgozta a háborús gazdasági rendszer feltételeit és módjait. Az UGIR vezetői a tervezet elkészítésénél gondosan figyelemmel voltak a nemzetvédelem szükségleteire és a polgári lakosság, a fogyasztók nagy tömegének gazdasági érdekeire is, amelynek érdekében azt javasolják, hogy bővítsék ki a jelenlegi ipari termelést és helyezték üzembe azokat az iparvállalatokat is, amelyek már korábban felfüggesztették tevékenységüket.

A Gyáziparosok Szövetsége olyan

gazdasági intézkedések foganatosítását is javasolja, amely lehetővé teszi a termelői ipar tevékenységének zavartalan folytatását a gyárvállalatoknak megfelelő mennyiségű nyersanyaggal való ellátása útján. A tervezet biztosítja minden tekintetben a hadsereg és a nemzetvédelmi szükségleteit, de egyben számol a magánfogyasztás érdekeivel is, amelyeket maradéktalanul kíván ki-egyenlíteni. Végül a tervezet kötelező jelleggel kívánja bevezettetni az összes maradványok, hulladékok és régi termékek — bármilyen természetűek legyenek is azok — pontos összegyűjtését és felhasználását.

Dr. Prodan vármegyei főorvos felhívása a kolozsvári és kolozsmegyei nőkhöz

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Dr. Leon Prodan, Kolozsvármegye főorvosa meglehangú felhívást intézett Kolozsvármegye egészségügyi szolgálatára nevében Kolozsvármegye és Kolozsvár város összes asszonyaihoz és leányaihoz, hogy kellő időben iratkozzanak be önkéntes ápolónőnek, hogy szükség esetén megfelelően kiképzett állhassanak a közönség rendelkezésére.

Az önkéntes ápolónői és gondozónői tanfolyamra szeptember hó 25-ike és

30-ika között lehet beiratkozni délelőttönként a hivatalos órák alatt 8 órától 1 óráig Szamosstartomány királyi helytartóságának palotájában a 17.—20. sz. hivatalos helyiségekben.

A vármegyei főorvos reméli, hogy a felhívás megfelelő megértésre és visszhangra talál a vármegye és Erdély fővárosa leányai és asszonyai körében és a nők készséggel fognak jelentkezni az emberbaráti tevékenység ellátására.

Új miniszteri rendelet értelmében

a római katolikus elemi iskolákban is osztályonként 50 tanuló vehető fel az idei iskolai évben

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Megírtuk, hogy a nemzetnevelésügyi minisztérium 169.451. szám alatt távirati rendeletet intézett az összes kisebbségi iskolafentartó egyházakhoz, amelyeknek vezetőivel közölte, hogy módosítja azt a korábbi rendeletét, amely korlátozta a kisebbségi elemi iskolák egyes osztályaiba felvehető növendékek számát. A korábbi rendelet értelmében — mint ismeretes — a felekezeti elemi iskolák egyes osztályaiba maximálisan csak 40 tanuló vehetett fel. Az új miniszteri távirati intézkedés lehetővé teszi, hogy a felekezeti iskolák elemi osztályaiba most már nem 40, hanem 50 tanuló vegyenek fel.

A miniszteri rendelkezés alapján a

gyulafehérvári róm. kath. egyházmegyei hatóság az elemi iskolák igazgatójának lapunk útján is tudomására hozza a nemzetnevelésügyi minisztériumnak szeptember 23-án kelt 169.451.—1939 számú rendeletét, amelynek értelmében azokban a vallásfelekezeti és elemi iskolákban, ahol még nem állítottak fel új tanszéket, minden egyes osztályba ötven tanuló vehető fel az 1940. iskolai évben.

Veress Ernő vikárius, a kolozsvári Szent Mihály egyházközség helyettes plebánosa a rendelet alapján felhívja az iskolák vezetőit, hogy ahol azt az iskola működési engedélye megengedi, osztályonként az 50 tanuló a lehetőség szerint írják be és vegyék fel.

Sorráégett a Moreni fűrésztelep

Az anyagi kár 5 millió lej — 100 munkás maradt kenyér nélkül

(RAMNICUL SARAT.) Az elmúlt éjjel hatalmas tűz pusztított Gugesti községben, a Moreni faipari vállalat telephelyén. A tűz a fűrészműben keletkezett, amely tömve volt gyúlékony faanyaggal. A tűz közel két óra hosszat lappangott, amíg kigyulladt a fűrészmű teteje és az így levegőt nyert tűz hatalmas lángokban csapott föl a magasba. A tűz színhelyén azonnal megjelent a Focsani és Ramnicul Sarat tűzoltósága, de ekkorra már az egész fűrésztelep, az ott felhalmozott és feldolgozott faanyag, — amely körülbelül 10 vagon mennyiségű — szénáégett.

A fűrésztelep szírnájának vészjeleire a munkások is összegyűltek, akik szintén tevékeny részt vettek az oltási munkálatokban, amely azonban eredménytelen maradt, mert az egész fű-

résztelep porrá égett. Több mint 100 munkás és családja maradt kenyér nélkül a borzalmas tűzvész következtében. Hivatalos megállapítás szerint a faipari vállalat anyagi kára több mint ötmillió lej. A vizsgálat a tűz következtetésének megállapítása érdekében széles körben folyik.

— Öngyilkos lett egy lengyel menekült. Bukarestből jelentik a Rador: A Grand szálloda egyik fürdőszobájának fűtőtestére felakasztotta magát és meghalt Jacob Goldmann 62 éves Varsóból menekült petróleumvállalkozó, akit a kiállott izgalom idegileg teljesen tönkretett. Mire tettét észrevették, a halál beállott.

békét és biztonságot nyújtson azoknak a boldogtalan sebesülteknek és gyermekeknek is akik a szomszéd országban tomboló vérzivatarból mentették át pusztá életüket a román határokon.

Ime: a többek között ezt is lehetővé teszi a semlegesség, amelyért nem lehetünk eléggé hálásak országunk irányítóinak.

A fővárosi kereskedőkről 1134 esetben állapították meg két hét alatt, hogy vétettek az üzérkedésről szóló törvény ellen

(BUCURESTI.) A fővárosi hatóságok szigorú ellenőrzést foganatosítanak naponta a kereskedőkkel szemben, hogy az áruüzérkedésnek elejét vegyék és megakadályozzák a fogyasztók közötti terhére történő visszaéléseket. A szeptember elsőjétől 15-ig megtartott ellenőrzés során 1134 fővárosi kereskedő ellen vettek fel az üzérkedésről szóló törvény rendelkezéseinek megszegése miatt kihágási jegyzőkönyvet.

Az 1134 eset közül 127 kereskedő ellen indították meg a bírósági eljárást, még 1007 esetben a kereskedő komoly figyelmeztetést kapott, hogy amennyiben még egyszer vét az üzérkedésről szóló törvény ellen, úgy az illetékes hatóságok megindítják ellenük az eljárást és kíméletlenül alkalmazni fogják velük szemben a büntető rendszabályokat.

Eltiltették a katonai rendelkezéssel szemben tiszteletlenül viselkedő kereskedőt

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) A kolozsvári katonai törvényszék Dumitru Negulescu ezredes elnökletével tegnap tartotta meg a tárgyalást Viland József, a Szilágy megyében levő Nagymajtény községben lakó kereskedő bűnperében. A vádirat szerint a kereskedő tiszteletlenül viselkedett a katonai hatóság rendelkezéseivel szemben. A védelem részéről Popescu Ilariu ügyvéd azt igyekezett bizonyítani, hogy a kereskedő ideges viselkedése nem a katonai hatóság rendelkezése ellen irányult, hanem egyik, a kereskedő szolgálatában álló alkalma zottja ellen. A katonai törvényszék figyelembe véve az enyhítő körülményeket, a kereskedőt 1 hónapi fogházra ítélte, amelyből 20 napot a vizsgálati fogással kitöltöttnek vett.

Magyar nótaszöveg-pályázat

Br. Bánffy György emlékvérseny.
Tárgya: „Erdély.”

A magyar nótásoknak legszebb virágai azok a dalok, amelyek Erdélyről a népszáján keltek életre, vagy megihletett nótázók munkája nyomán bontottak szárnyat. Szép a csokor, csak kicsiny. Sok virágszálat lehet még beletölteni, melyek büszkén hirdessék Erdély elbűvölő szépségeit.

Hogy ez a bokréta minél színesebb, minél dúsabb, minél illatosabb legyen, az Erdélyi Magyar Dalirodalmi Társaság az 59. évi elhunyt kiváló erdélyi dalköltő báró Bánffy György emlékére pályázatot hirdet erdélyi vonatkozású, új magyar nótaszövegek megírására. A pályázat részletes feltételei a következők:

Pályázhat mindenki műdal, hallgató, vagy csárdás szöveggel. A szövegeknek azonban valamilyen vonatkozásban kell lenniük Erdellyel. Nyomatásban már megjelent, vagy másol díjat nyert szöveggel pályázni nem lehet. A pályázat tilkos, miért is a pályaművekre csak jelíget szabad írni. A pályázó neve és pontos címe külön borítékban lezárva mellékelendő. Egy küldeményben azonos jelíggel kell ellátni több pályaművet is. Minden pályamű külön lapra írandó. Szövegeknél 16 lej értékű postabélyeglet kell mellékelni nevezési díjként. (Külföldiek nemzetközi válaszdíjszelvényt mellékeljenek.)

A pályázat határideje: 1939. november 1. A pályázatok a következő címre küldendők: Sz. Nagy Endre főtitkár Cluj, Calea Regele Ferdinand 105. I. etaj 7. A feltételeknek meg nem felelő küldeményeket a bírálóbizottság nem veszi tekintetbe.

Jutalmak: A bírálóbizottság, melyben több kiváló erdélyi költő és dalszerző vesz részt, a beérkezett pályaművek elbírálása után — a pályázati határidőtől számított 3—4 hét múlva — három I. díjat (arany érem), négy II. díjat (ezüstérem) és öt III. díjat (bronzérem) oszt ki. A döntőbe érkezett legjobb szövegek írói elismerő oklevélben részesülnek. A pályázat eredményét az E. M. D. T. hírlapilag is közölni fogja. A díjat nyert szövegek megjelenítésére ugyancsak pályázatot fog hirdetni — lehetőleg még ebben az évben — és gondoskodni fog arról, hogy a megjelenített dalok nyilvánosság elé kerüljenek.

Eppen ezért az E. M. D. T. fentartja magának az első kiadás jogát.

Apróhirdetések

VILLANYONDOLÁS külföldi mód-szerrel és szerekkel. Csak párolva és nem kiszáritva, 14 perc alatt előállítva, a haj fényt és hullámot kap. Nyolc havi garancia. Már csak 150 lej. Reg. Ferdinand 30. Hölgyfodrászszalon. (2919)

ADÁS-VÉTEL

ARANYFOGAKAT, ékszereket, briliáns és gyémánt köveket megveszlek. Takarékosági könyvecskére kiszágitások. Rosner ékszerész Cluj, Cal. Regele Ferdinand 114. (T2683)

INGYEN nem, de hihetetlenül olcsón vásárolhat finom férfiruha és kabát szöveteit, készfűzőket, kötöttárukat, maradékokat Finkelsteinnál. Str. Stroescu 3. udvarban, Urania mozi háttárgyok. (2678)

KERESTETIK egy harisnya körkötőgép 64-es nagy és 42-es kis tüvel. Turda, Str. Lăzăr 1. (4481)

MAKULATURA, újságcsomagoló papírt kapható 10kg-os tételekben a kiadónál. (4481)

ÓCSKA cinket minden alakban 10 kiló gramon felüli mennyiségben állandóan veszünk. Triumf S. A. Cal. Dorobanților 118. (hátsó udvarban). (3849)

LEGMODERNEBB mély és sport gyermekkosci gyári árban, javításokat vállalunk. Str. Fabrica de Zahăr 47. Telefon: 19-03. (4370)

PRIMA tűzifa olcsón megrendelhető Primaria trafikban. (4391)

Szép női és gyermekcipőket a legolcsóbban csak a

„POPULAR“-ban

vásárolhat.

Calea Regele Ferd. No. 10. Az udvarban.

ÓCSKARUHÁKAT vesznek és nagy választékban eladók, megyék házához is. Grünfeld, Piața Unirii 18. (4357)

URAK! Férfifűzőket nagy választékban, olcsó részletfizetésre is kapható. Cal. Decebal 10. (4506)

KÜLÖNFELE butorok és egyéb holmik eladók. Érdeklődni Str. Regina Maria 3., portánál. (4542)

ELADÓ SÜRGŐSEN! minden elfogadható áron gyönyörű fekvésű 430 nm. villahely A. Muresan ut felső részén. Erd. C. M. Foch 44. Apart. 24-a. reggel 9-12 óra. (4563)

JÓKARBAN lévő gyermekkosci eladó. Str. Aventuriosă 13. (4564)

TRAFIK, jövedelmező, belvárosban, forgalmas helyen átvethető. Kell 200.000 lej. Universal, Str. Reg. Maria 20. (4577)

SZŐLŐPRÉS, legújabb gyártmányu, 12 liter ürtartalommal eladó. Str. Gh. Enescu 14. (4592)

GYERMEKAGY és sportkosci eladó. Ivánek. Str. Pasteur 2. (4642)

KITÜNŐ rádiómat olcsón eladnám kész pénz fizetés ellenében. Str. Gh. Enescu 6. (4643)

SÜRGŐSEN olcsón eladó 55 kisebb sassa. Cim a kiadóban. (4644)

NŐI varrógép minden elfogadható árban eladó. Str. Berthelot 15. (4645)

EBÉDLŐASZTAL négy székekkel, használt, keményfából 1500 lejért eladó. Cim a kiadóban. (4612)

ELADÓ 8 drb. kanári, narancssárga, 4 drb. citromszíni. Str. Aurel Isac 40. (4611)

ÓCSKARUHÁKAT és télikabátokat a legmagasabb árban vesznek nagy választékban eladók. Grünfeld, Str. P. Unirii 18. (4616)

VIZ szivattyú gőzgépre kapcsolva, percenként 400 liter teljesítménnyel, olcsón eladó. Heinrich szappangyár, Cal. Moșilor 54. (2737)

HASZNÁLT Aragáz-kemencét keresek. Cal. Reg. Carol II. No. 22. Restaurant. (4624)

HÁLÓSZOBÁK, konyhakredenc, szőlők, asztalok, mindenféle butorok olcsón eladók. Beraktározást, bizományt vállalkozunk. Használt butorok vesznek. Str. Gen. Poetas 15. (4630)

9000 lejtől modern díohálók, lakkeszszolt konyhaberendezések, kombinált szekrény és 6500-ért díofaszíni háló sürgősen eladók. Cal. Victoriei 25. asztalos. (4637)

INGATLAN

VESEK családi házat 100 ezer lejig. Str. Andrei Ady 4. ajtó 2. (4608)

ELADÓ 85 ezer lejért 500 nm. telken szoba, konyha, előszoba, speisz, pincével, berendezett telek. Fűtőház mögött. Str. Ioan Totolanu 4. (4629)

Szerdán este: Műtét

A múlt évad utolsó bemutatója volt Tomcsa Sándor remek vígjátéka, a Műtét. Mintegy száz darab közül a Műtét nyerte meg az Erdélyi Helikon és a színház ezévi nagydíját. A közönség is megpecsételte ezt az ítéletet. A Műtét igazi vígjátékíró-östehetség munkája, s teljesen megérdemelt volt irodalmi köröknek és egész sajtónak áradó magasztalása, amely a Műtét bemutatóját fogadták.

A Műtét szerdán este ismét szerepel a műsoron. A főszerepeket Fényes Alice, Beness Ilona, Czopán Flóri, Rajnai Elli, Faludi Márta, Feledi Éva, Geilert Ibolya, Nagy István, Csóka József, Szabados Árpád, Kovács György, Lantos Béla alakítják.

Iglói diákok

Vannak darabok, amelyeket az idő múlása nem temet el. Időnként titokzatos módon és megmagyarázhatatlan időközökben ismét felbukkannak ezek a művek és éppen olyan sikert érnek el, mint bemutatójuk alkalmával.

Ilyen operett az Iglói diákok. Farkas Imrénék ez a mindnyájunk szívétől nőtt, mindnyájunk romantikus diák-hőskorát idéző énekes játék most megint diadalmas erővel támadt életre. A mi színházunk is ismét fel-

leveníti az Iglói diákokat. A szereposztás, a rendezés, a kiállítás mindenben újja varázsolják az Iglói diákokat. Gróf László rendező és Stefánidesz Kornagy gondoskodnak róla, hogy az előadás, játékban is, énekekben is, vetekedjék a premierrel. Régi emlékeket hoz vissza az öreg diáknak, a mindenkor diák-életnek pedig eszményi képét adja az újjászületett Iglói diákok.

PRIMA tűzifa olcsón megrendelhető Primaria trafikban. (4390)

PAPLANT varrok házhöz is megyek. Marosáné Str. Muncitorilor 60. (4599)

ELVESZETT Kozma István nevű 10 éves elemista, szürke ruhában van, barna haj. Ismeretőjele jobboldalt hajában sárgás-fehér folt van. Akik tudnak róla. Értesítsék aggodó szüleit Str. Gelu 36. vagy adja át egy rendőrnök. (4618)

OKTATÁS

SZABÁSZATI kurzus kezdődik Löwy szalonban. Str. Bob 13. I. (4505)

ANGOL NYELVTANÍTÁS könnyed mód szerrel. Cim Királynál, P. Unirii 15. (4477)

KÖNYVELESI TANFOLYAM Falk Dezsőnél. Calea Regele Ferdinand No. 34. (8458)

HETEDIKES gimnázista tanítást vállal. Cim a kiadóban. (4605)

KIADÓ LAKÁS

KÉT fiatalember, vagy két urileány lakást kaphat fürdőszoba használattal. Str. Bucovinei 10. (2746)

MODERN 3 és 4 szobás, összkomfortos és egy garzonlakás november 1-re, esetleg előbb is kiadó. Erd. Str. I. G. Duca 3. Házfelügyelőnél. (4018)

HÁROM szobás, komfortos lakás november 1-re kiadó. Cal. Moșilor 54. (2685)

KIADÓ november 1-ére 2 szép szoba, fürdőszoba, veranda, amely konyhának is használható. Str. Andrei Muresan 25. sz. Garzon lakásnak kitűnő. (4438)

AZONNAL kiadó 2 szoba irodának. Str. Reg. Maria 5. (2736)

KIADÓ azonnalra 1 szoba, konyha, minden komforttal és 1 garzon minden komforttal. Str. Rudeanu 17. (4523)

KÜLÖNBEJÁRATU szép butorozott szoba központban kiadó. Str. Sincai 19. (4531)

EGY külön telek 3 szoba, konyha és szoba, konyha kiadó október 1-ére. Strada Aron Densusianu 6-a. (4538)

KIADÓ november 1-től komfortos szép négy-szobás lakás nagy kerttel. Str. Elisabetin. Érdeklődni Katona Sándornál, Cal. Regele Ferdinand 34. I. 7., délután 5-ig. (4544)

KÜLÖN telek kiadó 2 szoba, 1 konyha. Str. Babes 25. és Str. Vasile Lupu 78. (4546)

KIADÓ október 1-ére 3 szoba, konyha, fürdőszoba komfortos lakás. Str. Filipescu 1. szám. (4555)

ELEGÁNSAN butorozott szoba fürdőszobával kiadó. Str. Iuliu Maniu 42. II. emelet. (4602)

MODERN szoba, konyha kiadó. Erd. délután 2-től Str. Hasdeu 95-a. (4633)

HÁROM iparos fiatalember lakást, esetleg teljes ellátást kaphat. Str. Lutoasă 21. (4610)

EGÉSZSÉGES szép helyen kis szoba, konyha olcsón, azonnal kiadó. Str. Mărzescu 66. (4606)

BUTOROZOTT szoba 2 teológusnak azonnal kiadó. Str. Văcărescu 3. (4617)

KIADÓ azonnal garzonlakás, fürdő- és előszobával. Cal. Reg. Ferdinand 43-45. (4619)

KERTES villában egy szoba, konyha, fél szuterinlakás kiadó. Str. Gojdu 9. (4620)

KIADÓ süngösen szoba, konyha, speisz, előszoba állomás mellett. Str. Dorului 17. (Kerekdomb). (4621)

KIADÓ október 1-re 2 szoba, konyha, fürdő, mellékhelyiségekkel. Str. Fântânelei 56. (4622)

EGY szép napos szoba, konyha, speisz kiadó. Str. Dragalina 23. (4625)

BUTOROZOTT szoba kiadó. (Csendes, tiszta) Str. Kogălniceanu 6. jobbra, em. ajtó 12. (4627)

KÖZPONTBAN csinos szoba, konyha lakás október, esetleg november 1-re kiadó. Str. Florilor 12. (4635)

KÜLÖNBEJÁRATU butorozott szoba egyedülálló nőnek 600 lejért kiadó. Bonboneria, Str. Reg. Maria 34. (4648)

SZÉP butorozott szoba kiadó két személy részére teljes ellátással. Str. Reg. Maria 13. (4634)

SZOBA, konyha és egy szoba kiadó. Str. Neagră 19. (4638)

KÉTSZOBÁS, összkomfortos uccai garzonlakás kiadó. P. Cuza Vodă 8. (2745)

LAKÁST KERES

KERESEK 3 szobás komfortos lakást Grigorescu 60. számig, vagy a Fântânelel esetleg Ion Ghicaban november 1-ére, vagy azonnalra. Értekezni Str. Tebei 17. apartament 2. (4297)

SÉTATER közelében 2-3 szobás kertesi lakást keresek novemberre. Cim a kiadóban. (4480)

BUTOROZOTT szobás keresek azonnalra ellátással, vagy anélkül. Parc Hotel 47-es szoba. (4632)

Mozi

ROYAL MOZGÓ: Chaplin felesége, Paulita Godard, Douglas Fairbanks jr., Janet Gaynor. 3 világsztár világfilmje. **Fiatalok.** Minden fiatal és öreg nézze meg, amelyben fontos utmutatást talál a mai helyzet nehéz problémáihoz.

CAPITOL MOZGÓ: A bánatos ucca. Hugó Bettauer remekműve filmen. Fősz.: Dita Parlo, Inkijoff és Albert Préjean. Csak felnőtteknek.

RIO MOZGÓ: Ma 3, 6 és 9: Két sláger egy helyár: I. Tura, a dzsungel szerelmese. Az évad legnagyobb színes dzsungel filmklágere. Fősz.: Dorothy Lamour és Ray Milland. II. A M. 24. A titkos kémiszolgálat. Izgalmas kémdráma. Fősz.: Herbert Marshall és Lionel Atwill. III. Híradó. Köv. műsorunk: I. Uraganul. Fősz.: Dorothy Lamour. II. 100 férfi és egy leány. Fősz.: Deanna Durbin.

SELECT MOZGÓ: Általános közkirovánra: Fehér karnevál (Jégünnepély). Edig nem látott ragyogó kiállítású film. Tündéren szép korszakműtátrányokkal. Fősz.: Joan Crawford, James Stewart.

URANIA MOZGÓ: Általános közkirovánra: I. Ritz-fivérek nagysikerű vígjátéka: A munkanélküliek. II. Az álarcos kém. Izgalmas kalandfilm. Fősz.: Dick Foran.

A THALIA MAGYAR SZÍNHÁZ MŰSORA:

Kedd fél 9: **Déryné ifiasszony** (Irodalmi bérlet 1. szám.)

Szerda fél 9: **Műtét.** (Tomcsa Sándor vígjátéka, az Erdélyi Helikon és a színház drámapályázatának ezévi győztese. Részen új szereposztásban.)

Csütörtök délután 3: **Jancsi és Juliska.** (Gyermekek zenével, táncokkal és dalokkal. Jancsi: Fényes Alice. A többi főszerepekben Beness, Czopán, Miklóssy, Faluvégi, Rajnai Elli stb. Na gyon olcsó matiné helyárrakkal. A vásárnapról elmaradt előadás jegyei érvényesek.)

Csütörtök este fél 9: **Iglói diákok.** (Farkas Imre operettje teljesen új betanulásban, új kiállításban. Rendező: Gróf László. Vezényel: Stefánidesz József. Főszereplők: Kovács Kató, Kovács György, Ditrói Puskás Béla, Réthelyi Borovszky, Deésy, Csóka, Lantos, Rajnai Sándor, Örvössy, Szabados, Csengeri Aladár, Bodó, Perényi, Gulácsy, stb. Premier-bérlet 2. szám.)

Péntek fél 9: **Iglói diákok.** (Rendes bérlet 2. szám.)

Szombat este 9: **Iglói diákok.**

Vasárnap d. u. 3: **Gyimesi vadvirág** (Olcsó helyárrakkal. Magdolna: Krémer Manci.)

Délután 6: **Déryné ifiasszony** (Negyedszer) Este 9: **Iglói diákok** (Negyedszer).

Hirek

NAPTÁR. 1939. Szeptember 26. Kedd.
Róm. kat.: Ciprián és Juszt. Prot.:
Jusztina. Ort.: Adorm. Sf. Ioan Ev.
Izt.: 13 Tisri.

VIDÉKI ELŐFIZETÉSI ÁRAINK:
Egész évre 550, félévre 280, negyedévre
150, egy hónapra 50 lej.

JÓESTÉT!

A „BEKÉPZELT” EMBER

Jucitól érdeklődik barátja:
— Nos, milyen ember a völgyényed?
— Még nem ismertem ki egészen, —
feleli Juci. — de úgy veszem észre,
hogy nagyon beképzelt ember.
— Miből gyanítod?
— Abból, hogy a keresztretjénve-
be tintával írja be a megfajtást.

TAPINTATLANSÁG

— Miért utálsz úgy Kisst? — ér-
deklődik barátjától Szélesi.
— Tudod, ez egy rémes, tapintatlan
ember. — válaszolja sóhajva a jóba-
rát. — Szörnyű zavarba hozott engem.
— Mivel?
— Kérlek, már régebben kölcsön
adott nekem 1000 lejt és képzeld, most
egyszerre visszakéri...

— Ügyeletes gyógyszerárak. Szepte-
mber 23-án szombaton reggeltől szepte-
mber 30-án, szombaton reggelig a kö-
vetkező gyógyszerárak teljesítenek éj-
jeli szolgálatot: Lukács utóda, Memo-
randului-ut, dr. Olariu, Regina Maria-
ucca; Minerva, Regele Ferdinand-ut;
dr. Rusu, Cipariu-ucca.

— MIT OHAJT? Olcsó és jó arcké-
pet, utlevél, vagy igazolványba, esküvő-
ről összejövetelről. Ezen óhaját gyors-
an és pontosan teljesíti a FOTOFILM.

Fotofilm
CLUJ STR. REG. MARIA 6. TEL. 33-46

— LÁTTAMOZTATNI KELL A
FEGYVERTARTÁSI ENGEDÉLYEKET
A kolozsvári rendőrkvesztura 56738—
1939. szám alatt rendeletet adott ki,
amelynek értelmében a belügyminiszte-
rium további rendelete alapján min-
denki köteles évenként láttamoztatni a
fegyverviselési és fegyvertartási enge-
délyét. Azok, akik a vonatkozó enge-
délyeket nem láttamoztatják, viselni
képtelenek azt a következményt, hogy
engedélyüket semmisékné, érvénytele-
nek tekintik. A vonatkozó hirdet-
ményt dr. Timbus Liviu helyettes rend-
őrkvesztor és Ursu Victor rendőrigazga-
tó, a rendőrség közigazgatási ügyosz-
tályának főnöke írták alá.

— VISSZAHELYEZTEK KOLOZS-
VÁRA URSU VICTOR RENDŐR-
IGAZGATÓT. Ismertem, hogy Ursu Vic-
tor kolozsvári rendőrigazgatót két hét-
tel ezelőtt előléptetése következtében a
belügyminisztérium a zilahi szilágyso-
mlyó és nagykárolyi rendőrségek veze-
tésével bízta meg. Legújabb felső intéz-
kedés értelmében Ursu helyettes főka-
pítányt a múlt napokban visszahelyez-
ték a kolozsvári rendőrkveszturára,
ahol dr. Horvat Iosif rendőrkvesztor
továbbra is a közigazgatási ügyosztály
vezetésével bízta meg. A magasrangú
rendőrtiszt visszahelyezése ismerős kö-
rökben nagy meglepetést keltett, mert a
tapintatos, moderu, kiváló rendőri
szaktekinély városzerte általános sze-
retetnek és megbecsülésnek örvend.

— Delly Ferec feleségül vette Ihász
Klárát. Budapesti jelentik: Érdekes
esküvő volt a II. kerületi anyakönyv-
vezető előtt. Delly Ferenc, az ismert
pesti színész házasságot kötött Ihász
Klárával. Ihász Klára, mint ismeretes,
leánya Ihász Aladárnak, a Kolozsvárról
elkerült színésznek és rendezőnek, aki
jelenleg egy staggione-társulat igaz-
gatója. A fiatal színésznő tavaly tűnt
fel több kisebb szerepben.

Vallásos tánc Spanyol- országban

Spanyolország mindmáig megőrizte
a vallásos táncaditóját, azt a tradi-
ciót, amely a keresztény középkorban
olyan eleven volt és amely a legősibb
időkre nyúlik vissza.

Aligha van még egy ország, ahol a
körmenetművészet olyan fejlett, mint
Spanyolországban. Vannak nappali és
éjszakai körmenetek, gyász és örvende-
ző körmenetek. Külön körmenet van
az egyes Mária-ünnepekre, nagypén-
tekre és természetesen feltámadásra. A
saragossai rózsafüzér körmenet pedig
pompája révén épp oly híres, mint a
benső buzgalom következtében, amely
kíséri.

A „Seis”-ek (hat) tánc egyike legis-
mertebb és leghíresebb spanyol litur-
gikus tánc, amelyet hivatásos táncos-
ok mutatnak be. A sevillai híres
Seisek fiatal kórusgyermek, akik fe-
hér és kék selyembe vannak öltözve,
fejükön nagy sombrero struccollakkal.
Két sorban közelednek az oltár felé,
üdvözlők az Oltáriszentséget és meg-
kéri a dékánt, hogy adjon engedélyt
a táncra. A táncot egy himnusz ének-
hangjai kísérik és az egyes figurák kö-
zöttakasztanyét hangzik fel. A három,
negyedes ütem egyre inkább gyorsul,
a fiúk lábujjhegyre emelkednek s oly
különös ritmussal kap a tánc, amely kü-
lönböző minden világi ütemtől.

Egy püspök a XVII. század végén
meg akarta szüntetni a Seiset, a ká-
ptalan azonban a pápához fordult: a

kecses „Muchacho”-k még ma is tán-
colnak a tabernákulum előtt. Ezzel
szemben a toledói Seisek, amelyek kö-
zelebb álltak a muzulmán arab kul-
tuszhoz, már száz évvel ezelőtt eltűn-
tek. Hasonlóképpen a valenciai kolle-
giumok „infantillos”-a, amelyet boldog
Juan de Ribera vezetett be.

Igen számosak azonban a vallásos
népünnepélyek alkalmával a különböző
táncospartok, amelyek nem specialis-
ták, mégis az ország legügyesebb fiui-
ból és leányiból alakulnak. akiket
külön kiválasztanak erre a célra és ki-
képeznek. Híres művészek gyűjtötték
össze ezeket a régi táncokat. A valen-
ciai körmenetben szerepel egyike a leg-
szebb táncoknak, amelyet ősi furulya-
zene kísér. A kezek és lábak adják az
ünnepélyes ritmust.

A legősibb és legszebb táncokat a
kisebb népünnepélyek alkalmával lát-
hatjuk, amelyeket az egyes községek
pártfogójának ünnepén rendeznek. Si-
losban például nyolc fiatal táncos ki-
séri fehér szalagokkal díszített ruhában
a „Mercadoi virgén”-t. A templom-tér-
en táncolják egy árbóc körül a szalag-
táncot, amely közben tarka szalagokat
művészi módon lengetnek. Ezt ének is
kíséri, amelynek szövege így hangzik:
„Jézus nevében szőtték ezeket a szala-
gokat, mi kibontjuk őket Mária nevé-
ben.” Befejezésül valamennyien a kasz-
tanyé zörejétől kísérve, hódolóan letér-
delnek az Isten anyjának szobra előtt.

Dériné Hosszony

Herczeg Ferenc színjátéka a kolozsvári
Magyar Színházban

Kulturák születnek, kulturák elhalnak
A kettő közötti időszak a csirázás, fejlődés,
virágzás, bukás korszaka. Herczeg Fe-
renc színjátékában a magyar kultúr szel-
lem önmagára ébredésének első fázisát raj-
zolta meg. Romantikus mese keretében is-
merteti azt a kort, amikor a magyar kul-
tura lelkes fátylahordozói a tizenkilencedik
század elején még ekhos szekerekben rótták
az országutját városról, városra, faluról,
falura. Ez volt az az időszak, amikor a
nép zöme: a parasztság még sötét tudat-
lenségben tengte életét, a kismemes pe-
dig Petőfi szavai szerint „nem írt és nem
olvasott”. Viszont az arisztokrácia elidege-
nedett önmaga nemzettől. A falujára szin-
szek azonban törhetetlen hittel és áhitatos
lelkességgel nyitogatták a felkelés kapuit.
Ezek közé a színművészek közé tartozott
Dériné is. Az ő történetének egy szaka-
szát elevenítette meg a kitűnő magyar író,
hol megrikató, hol meg kacagtató roman-
tikus keretben. Nem is a mese fontos eb-
ben a színműben, mint inkább a korszel-
lem, amelyet visszatükröz és az a néhány
elsőrendű figura, akiket megörökített. Igen:
ilyen volt, vagy legalább is ilyen lehetett
a bécsi talajból magyar földbe gyökerező
Dériné, Schenbach Rózsika. Ilyen
Szentpéteri és a többi kabinetfigura is. Fé-
nyes Alice elsőrendű alakítás nyújtott
nagy előnye szerepében. Kitűnő volt Czo-
pán Flóri, aki a melegsivű tekintetes asz-
szonyt játszotta. Dícséretet érdemel a fi-
atal Havadi Nagy Ilonka is, aki Szentpéte-
ri hugát, a kezdő színésznőt alakította. Ha-
sonlóképpen Miklóssy Margit, a direktorné
személyének meglehetősen és Paál Mag-
da is, aki a Szepesi grófnő szerepében lé-
pett fel. A férfiak közül pompás figurát
mutatott Réthelyi Ödön, a szinte rája sza-
bott öreg falusi nemes alakításában. Jó
volt Nagy István, mint Szentpéteri, Sza-
bados Árpád a direktor és Csóka az elő-
ző, valamint Deésy, a német színgazgató
megtestesítői. Kovács György mint Sze-
pesi gróf finoman, stilszerűen játszott.
Nem szabad megfeledkezni Lantos Béláról
sem, aki a fiatal Egressy Galambos Gá-
bort jelenítette meg, valamint Perényi Já-
nosról sem, aki mint az öreg tekintetes ur
huszárs állította meg jól helyét. A rende-
zés nehéz munkáját dr. Kádár Imre igaz-
gató végezte el a közönség teljes megle-
gedésére. A diszkrét és elsőrendű volt.
A Dériné-Hosszonyt a színház szezonnyitó
első előadásul mutatta be és a közönség
hálás tapsokkal honorálta egy a rendezés,
mindt az előadó színművészek nehéz mun-
káját. (h. j.)

— Mindenki szabadon főzhet cujkat Hu-
nyadmegyében. A napokban megérkezett
a pénzügyminiszter intézkedése a dévai
pénzügyi közegre, amelyben a minisz-
ter megengedte, hogy mindenki szabadon
vásárolhat szilvát és szabadon főzhet cuj-
kát.

Nadlhajó, amelyen minden kapható

(LONDON.) Sir Morton Smart, az an-
gol király egyik orvosa, igen érdekes
ember. A háboruban vitézi teljesítette
kötelességét, kitűnő tudása hivatásának
és nagyszerű érzéke szociálpolitikus.
Most olyan gondolatokkal lépett a kor-
mány elé, amely a legszélesebb körök-
ben keltett osztatlan helyeslést. Ipari
klinika létesítését követeli Anglia min-
den nagyobb ipari centrumában, ahol a
beteg munkások szakszerű kezelésében
részesülnek, olyan orvosok keze alatt,
akik specializáltak az egyes ipari betegsé-
geknek. A gondolatot a kormány a leg-
nagyobb megértéssel fogadta, egy nagy
szénbányavállalat pedig máris meg-
kezdte egy mintaklinika építését. Tu-
dósok körében sok érdekes élményt me-
sél el Sir Morton harctéri emlékeiből.

A háború alatt egy ízben a Darda-
nelláknál teljesített szolgálatot. Ott ta-
lálkozott össze Philip de Crespigny-vel,
aki egy cirkáló parancsnoka volt ak-
kor. Crespigny meghívta a hajójára,
amely többek közt arról volt nevezetes,
hogy raktárában meg lehetett találni
mindent, amit szem-száj megkívánt.
Ezért a „Harrods” melléknevet kapta
tengerészkörökben a híres londoni áru-
háza, ahol tudvalevőleg fehérneműtől,
kezdve automobilig és lakásberende-
zési tárgyakig mindent a világon kapni.
— Fogadást ajánlok önnek — mon-
dotta a kapitány —, hogy nem tud
olyat kérni, amit öt perc alatt elő ne
teremtünk.

Öt fontba fogadtak és Sir Morton-
nak háromszor volt szabad próbára ten-
ni a raktár felszerelését.

— Hozzon nekem egy Mennen-féle
rizsport — kezdte Sir Morton a próbát.
Egy matróz percek alatt ott termett a
ritka angol testapoló szerrel.

— Kérek egy doboz délamerikai tyúk
szemtapaszt.

Percek alatt kezében volt ez is.

— Hozzon nekem ebből — mondotta
a titokban előre örült, hogy most meg-
fogta őket.

A tengerész pillanatnyi habozás után

eltűnt, de mindgyárt vissza is jött. A ke-
zében nagy koktélos üveg, színtűt
megtöltve sárga itallal.

— Hát ezt hogy az ördögbe csinálta?
— Ugy kérem, hogy engem Clark-
nak hívnak, ez pedig az én speciális
mixelésem.

Sir Morton lesujtva vette elő a tár-
cáját.

Meghalt Freud Zsigmond

Az egyetemes emberi tudományt
megint súlyos veszteség érte. Londoni
jelentés szerint ott meghalt dr. Freud
Zsigmond, a nagy tudós, a pszichoana-
lizis világhírű megeremtője. Freud
Zsigmond felfedezése korszakot jelen-
tett az orvostudomány ideggyógyászati
ágában. Az ő fellépéséig az ideggyógyá-
zat elhanyagolt, mostoha gyermeke
volt csupán az orvostudománynak. Ő
azonban egy véletlen eset kapcsán rá-
jött arra, hogy az emberi lélek kikutat-
hatatlannak látszó mélységeihez meg-
lehet a kellő utat találni. Rájött arra is,
hogy számos fizikai megbetegedésnek
pszichikai, tehát lelki okai vannak.
Mint minden korszakfordító nagy felfe-
dezőnek, neki is roppant erős támadó
táborral kellett megbirkoznia. De le-
gyűrt minden akadályt, míg végül világ-
szerte diadalra vitte eszméit. Ma már
általánosságban közismertek és elfoga-
dottak a pszichoanalízis tételei. Könyv-
tára menő irodalom foglalkozik ezzel
a tudománnyal. Maga Freud a könyvek
tömegét írta és stílusa elsőrendű íróvá
emelte. Freud 1856-ban született és
hosszu évtizedeken át Bécsben dolgo-
zott. Breuer bécsi orvos egy felfedezése
szabott irányt későbbi munkálkodásá-
nak. Breuer ugyanis rájött, hogy hip-
notikus állapotban fizikai megbetegede-
seket is lehet kezelni és gyógyítani.
Freud rögtön megértette ennek a fel-
fedezésnek jelentőségét és foglalkozni
kezdett a tovább fejlesztésével. Párisba
ment, ahol a világhírű Charco tanár
oldalán dolgozott, azután Nancyban
Liebeault, valamint Bernheim mellett
folytatta ideggyógyászati tanulmányait.
Későbbi tanulmányai során elhagyta a
hipnotikus kezelést és egész más irányt
szabott az általa felfedezett tudomá-
nak. A világ minden részéről zarándo-
koltak hozzá Bécsbe orvosok és laiku-
sok is, hogy tanulhassanak tőle. 81 éves
korában, Ausztria bekebelezése után —
mint annyi más kiváló embernek — ne-
ki is el kellett menekülnie Bécsből.
Londonban élt, ahol most 83 éves korá-
ban távozott az élők sorából.

A piac legújabb eseményei

A megyefőnökség jelentékeny köz-
munkálatok tervével foglalkozik. Így
az Egeres—Középlak között elhúzó-
ló megyei utat korszerűsítik és erre a cél-
ra 1,200.000 lejt irányoztak elő. A
gyulai utvonalon pedig vasbeton hi-
dat építenek, melynek költségei a ter-
vezet szerint 1,600.000 lejre rugnak.

A kolozsvári román Opera buffé
jének 3 évi időre való bérbeadására
szeptember 26-án nyilvános árlejtést
tartanak. A bérlet október elsején ve-
szi kezdetét.

Az Electromagazin Rt. kolozsvári vil-
lamossági cikkek kereskedése kimon-
dotta felszámolását. A legutóbbi köz-
gyűlés alkalmával felszámolóként a
következőket választották meg: dr.
Aug. Maior, Richard Cortuzi és Spiru
Teodoratu.

A kolozsvári székhellyel működő
tordai porcellángyár nemrégiben pert
indított a Földgáz-társaság ellen. A
gyár arra hivatkozik, hogy a Földgáz-
társaságnak nem volna jogában ma-
gasabb áron szállítani a fűtőanyagot,
mint azoknak az iparvállalatoknak,
amelyekkel a Földgáz-társaság külön
szerződéseket kötött. A perben, amely
elő a földgázüzemi vállalatok nagy
érdeklődéssel tekintenek, október fo-
lyamán lesz az első tárgyalás. Figye-
lemreemlítő esemény egyébként, hogy
a nemzetgazdasági minisztérium az ősz
szes földgázüzemi iparvállalatoktól be-
kérte a Földgáz-társasággal kötött szer-
ződéseik másolatát.

— Avenol részvéttávirata. Genfből
jelnti a Dunaposta: Calinescu minisz-
terelnök meggyilkolása alkalmából Ave-
nol népszövetségi főtákar táviratban
fejte ki részvétét Gafencu külügymi-
nister előtt.

LEGUJABB

Háromhatalmi értekezleten kísérli meg Német-, Olaszország és a Szovjet a keleti kérdések végleges rendezését

**Varsó és Modlin körül a lengyelek még elszántan
védekeznek**

(VARSÓ.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség jelentése szerint a német repülőgépek tegnap nagyarányú légitámadást intéztek Varsó ellen. A bombázásnak több, mint ezer ember esett halálos áldozatul, köztük sok polgári személy is. A német tüzérség bombázott négy templomot és három kórházat is, amely utóbbiak tele voltak sebesültekkel. Varsó környékén a Vistula partján a német támadást a lengyel csapatok visszaverték, míg Modlinnál az elkeseredett harcok folytatódnak. Varsót és Modlint a lengyelek elszántan védik.

(VARSÓ.) (Dunaposta.) A Havas távirati ügynökség jelentése szerint Varsónak a német tüzérség részéről tegnap történt bombázása során megsérült a Varsó II. rádióállomás is. Az állomás helyett a lengyelek most rövidhullámú leadón közvetítik a híreket.

VARSÓI DIPLOMATÁK UTJA

(BERLIN.) (Dunaposta.) Königsbergben vasárnap este megérkeztek a Varsóban rekedt és a német főhadvezetőség közbejöttével állomáshelyüket elhagyó külföldi diplomaták, akiket Ribbentrop német külügyminiszter megbízásából Dörnberg, a külügyminisztérium protokollfőnöke fogadott.

CHAMBERLAIN MA

VÁLASZOL MUSSOLININEK

(RÓMA.) (Dunaposta.) Római jól értesült forrásból származó hírek szerint Chamberlain miniszterelnök a mai napon fog válaszolni Mussolini legutóbbi beszédére, amelyet a fasiszta korporációk bolognai küldöttsége előtt mondott. A Popolo d'Italia londoni értesülése szerint angol politikai körökben Mussolini legutóbbi beszéde élénk visszhangot keltett és bizonyosra veszik, hogy Anglia magatartása a háborús konfliktus ügyében már a legrövidebb időn belül olyan gyökeres változáson fog átmenni, amely megkíméli Európát a további vérontástól és az európai népeket az újabb támadás veszélyétől. Az egyik előkelő angol politikus kifejeztette azt is, hogy Anglia és Chamberlain magatartásában olyan változás fog beállni közelebből, amely gátat vet a további céltalan vérontásnak. Ez az angol politikus viszont elzárkózott minden olyan nyilatkozattól, amely Oroszországnak a német-lengyel konfliktusban való beavatkozását és Oroszország jövő politikáját bírálta, vagy érintette volna.

LENGYELORSZÁGBAN MÉG TOMBOL A HARC

(BERN.) (Rador.) A Havas távirati iroda jelentése szerint annak ellenére, hogy a legtöbb német hadvezetőség azt jelenti, miszerint Lengyelországban a hadműveletek teljesen befejeződtek, a Helsinkiből érkező hírek szerint a még jelenleg védeharcot folytató lengyel csapatok egyáltalában nem gondolnak arra, hogy állásaikat feladják és a harcot beszüntessék. Pilsudszky marsall, az elhunyt lengyel államférfi utasítására és tervei szerint, ugyanis még az 1914-1918. évi világháború befejezése után titkos alakulatok létesültek Lengyelországban, amelyek most elszánt tevékenységbe kezdtek azokon a területeken — az ellenség hátamögött — amelyeket a német és a szovjet csapatok foglaltak el. A német rádióállomások egyébként is elismerik azt, hogy Len-

gyelország egyes területein a lengyel haderők töredékegységei még ellenállást fejtenek ki. Így Varsóban, Modlinnál és a Hella-félszigeten.

HÁROMHATALMI ÉRTEKEZ- LET KÉSZÜL

(BERLIN.) (Dunaposta.) A Frankfurter Zeitung jelentése szerint Németország, Olaszország és Oroszország részvételével közelebből háromhatalmi értekezlet lesz, amelynek megkötik azt az egyezményt, amelynek alapján Európában a végleges elrendeződést megvalósítani kívánják. A háromhatalmi értekezleten Oroszország véglegesen leszögezi álláspontját Romániával és Törökországgal kapcsolatosan is, éppen úgy, amint azt nemrég Olaszország Jugoszláviával kapcsolatosan tette. Ezen a háromhatalmi értekezleten jön létre a végleges meg egyezés Németország és a szovjet unió között Lengyelország új felosztása tekintetében és az összes függő kérdések végleges elrendezése után joggal remélhető, hogy Keleten állandósulni fog a béke és a nyugalom.

A NYUGATI HADSZÍNTÉR

(PÁRIS.) (Rador.) A Havas távirati

Katonai törvényszék elé kerülnek, akik nem tesznek eleget bejelentési kötelezett- ségeiknek!

(CLUJ—KOLOZSVÁR.) A tavasszal — mint ismeretes — országszerte elrendelték, hogy az ingatlanulajdonosok valamint a bérlok kötelesek ingatlanok nyilvántartásba vételét és azokat szabályszerűen kitölteni és a központi rendőrség népesedési osztályán, valamint az illetékes kerületi rendőrségen beszolgáltatni. Előírta a rendelet azt is, hogy az összes időközben történő lakásváltoztatásokat be kell jelenteni, valamint azt is, ha a lakásba vendég érkezett. Dr. Horvat Iosif rendőr-kvesztor tudomására jutott, hogy számosan még eddig nem tettek eleget ennek a követelménynek, illetve nem jelentették be a lakásváltozást. Ezzel kapcsolatban a rendőr-kvesztor a következő nyilatkozatot tette:

— Tudomásomra jutott, hogy nem

A fővárosi sajtó elismeréssel méltatja a romániai magyar és német népkisebbség magatartását

(BUCURESTI.) (Rador.) A fővárosi lapokban a romániai népkisebbségek képviselőinek Armand Calinescu temetésén való részvételéről és elmondott gyászbeszédeiről megjelent méltatások közül különös figyelmet érdemel a Timpul című lapnak az a beszámolója, amellyel dr. Bartha Ignác a magyar és Hans Kauffmann a német kisebbség képviselőinek gyászbeszédét méltatta. A Timpul többek között a következőket írja:

Olyan népek nevében beszéltek ezek a képviselők, akik nem a mi vérünkben élnek, de akik közöttünk élnek és akik magukévá tették a mi összes törekvéseinket. A haza összes fájdalmai az ő fájdalmai is. Szébb, méltóbb szavakat nem is leltünk volna fel-sorakoztatni, mint amilyenek a magyar és német kisebbség képviselői részéről elmondott beszédek vol-

ügynökség jelentése szerint a német csapatok folytatják támadásaikat azok ellen az állások ellen, amelyeket a francia haderő német területeken foglalt el és rendezett be. A német támadásokat visszaverték.

(PÁRIS.) (Rador.) A Havas távirati ügynökség közli a francia főhadiszállás szeptember 24-én kelt hivatalos jelentését, amely szerint az arcvonal több szakaszában helyi jelentőségű tevékenység folyik, amely inkább a felderítést célozza. Számos légiütközet történt, amely a francia légierőnek hozott eredményt. A francia vadászgépek különösen megfigyelő és felderítő szolgálatban értek el sikereket.

TOVÁBBRA IS FEGYVERBEN MARADNAK

(MOSZKVA.) (Rador.) A Tass orosz távirati iroda jelentése szerint, tekintettel a rendkívüli körülményekre, azok az orosz tartalékos korosztályok, amelyeket a részleges mozgósítás során fegyverbe hívtak, továbbra is fegyverben maradnak.

OROSZ HIVATALOS JELENTÉS

(MOSZKVA.) (Rador.) A Tass hírszolgálati iroda közli a szovjet főhadiszállás szeptember 24-iki jelentését, amely így hangzik: A vörös csapatok egységei folytatják az előrenyomulást a demarkációs vonalak irányában. Elfoglalták Seiny, Augustov, Goubachov, Knichine és Rasnov városokat. Ez utóbbi 40 kilométerre fekszik északnyugatra Brestlitovszktól. Ugyan csak Brestlitovszktól 20 kilométerre délkeletre elfoglalták Pichtchate városkát. Folyik az előrenyomulás Lemberg környékén is. 20 kilométerre délnyugatra elfoglalták Janiovot, orosz kezre került Kovarno, Drohobits és Borislav is. Nyugat Fehéroroszországban és Nyugatukrajnában a tisztogatás tovább folyik. Haderőink ennek során 10.000 foglyot ejtettek.

nélkül nemzetiségükre vagy vallásukra, lehetőséget nyújtva részükre az ország java és fejlődése érdekében kifejtendő összhangzatos együttműködésre.

Elismerésméltó eljárással választotta meg a célt: erős, hatalmas országot és egységes román lelkületet. Ebben a tekintetben Armand Calinescu hervadt, titlan érdemeket szerzett úgy általános ságban az ország részéről, mint pedig különösen a romániai népkisebbségek körében. Az ő részéről megvalósított reformok során nagyjelentőségű volt a kisebbségi szabályzat, amely elengedhetetlen szükségesség volt az új államrend megteremtésénél és a nehezen megvalósított munka kezdetén. A kisebbségek részéről Armand Calinescu volt miniszterelnök iránt e tekintetben megnyilatkozott elismerés és dícséret biztosíték egyben arra is, hogy a romániai kisebbségek mindig mellettünk vannak és lesznek a mi nagy fájdalmainkban.

Az összes többi bukaresti lap is a legteljesebb elismerés és dícséret hangján méltatják a romániai magyar és német népkisebbség magatartását, amellyel ezekben a súlyos időkben azonosította magát a román nemzet, amely viszont a maga részéről nem tagadott meg semmit, amikor a kisebbségek jogainak elismeréséről volt szó.

Kecske helyett embert talált el a puskaölgő

(CLUJ—KOLOZSVÁR.) Megrendítő szerencsétlenség, illetve baleset történt a kolozsi alagút közelében. Cighi Florea, az egyik vasúti őrszerező vezetője vasárnap délután a vasúti töltés mellett legelésző kecskét vett észre, amelyet meg akart fogni. Az állat azonban futásnak eredt. Az őrszerező üldözőbe vette. Giurgiu Alexa katona, hogy felettesének segítsen, előrántotta fegyverét és azzal a kecske felé lött. A golyó azonban célt tévesztett és belefuródott az őrszerező hátába és átütve a tüdőt a nyakon jött ki. A súlyosan megsérült katonát beszállították a kolozsvári sebészeti klinikára. A szerencsétlenség ürvében folyik a vizsgálat.

— **Eltűnt egy kisfiú.** Kozma István 10 éves elemista gyermek eltűnt szülei lakásáról. A kétségbeesett szülők lapunk után is kéri mindazokat, akik a szürke ruhában, barnahajú, a hajában jobboldalt sárgás-fehér folttal bíró gyermek hollétéről valamit tudnak, értesítsék a Str. Gelu 36. szám alatt lakó szülőket, vagy pedig adják át a legközelebbi rendőrnök.

— **A KOLOZSVÁRI SZENT MIHÁLY TEMPLOM BUCSUJA.** Szeptember 26, 27 és 28-án (kedden, szerdán és csütörtökön) este 7 órakor: litánia, szentbeszéd, adás. Szeptember 29-én, pénteken délelőtt fél 7 és fél 8 órakor csendes szentmise, 10 órakor ünnepi mise, prédikáció, a kath. egyesületek Veni Sancte-ja. Az összes beszédeket Márton Áron püspök mondja.

— **VÉGZETES BÁNYAKATASZTRÓFA NEMETORSZÁGBAN.** Berlinből jelenti a Dunaposta: Bohum-Hordellben, Hannover közelében egy szénbányában bányalégrobbanás következte az egyik tárná beomlotta. A romok közül eddig 9 bányász holttestét emelték ki és 11 súlyos sebesültet. Másik 9 bányász még a romok alatt van és valószínű, hogy ezeket sem sikerül megmenteni az életnek. — **SÜLYOS SZERENCSETLENSETGET OKOZOTT AZ ELSZABADULT VASUTI KOCSI.** Belgrádból jelenti a Dunaposta: A Bosnai-Priedor vasútvonalon Ivanijska állomás közelében egy katonavonattal utolsó kocsija leszádott a szerelvényről és a lejtős pályán nagy sebességgel rohogott lefelé. A vasúti kocsi összeütközött a szembejövő személyvonattal. Az összeütközés következtében hat katona meghalt, tíz pedig életveszélyesen megsebesült.

Visszafelé az időgépen...

Ma, amikor az aláírásoknak úgy a köz-, mint a magánéletben, sőt a diplomáciában is olyan nagy fontosságuk van, bizonyára nem lesz érdektelen néhány szóban elmondani azok fejlődését a barlanglakó kőbaltá csapásától, amely jeleket vágott a szikla falába, vagy a fatörzsekre, a modern töltőtollal odakanyarított névmegjelölésig. Menjünk tehát visszafelé néhány évezreddel az időgépen...

A barlanglakók névjegye

Azok a tudósok, akik a primitív ember életének, küzdelmeinek, örömeinek, szokásainak, szaporodásának, csatáinak és fejlődésének történetével foglalkoztak, szinte valamennyien megegyeznek abban, hogy már a barlanglakóban is meg volt az a törekvés, hogy magát, családját, később fajtáját bizonyos jellel jelölje meg. Ilyen jeleket tömegével találtak a Pirenneusok legtöbb helyén még ezidőszent is átkutathatatlan barlangjainak bejárat falain, amelyeken belül, — a maradványok is igazolják — nagyobb számmal éltek emberek a történelmi idők előtt. Ezek a jelek, vagy a család fejét, vagy magát az egész családot és a rokonságot jeleztek és abból, hogy a barlang bejáratába vették, arra lehet következtetni, hogy fel is tudták ismerni, illetve el is tudták „olvasni” azokat. Hasonló jeleket találtak a Vierwaldstaetti tó környékén korhadó cölöphéptípusok gerendáin is és ezek már nem csak egyszerű, különböző ékszerű bevágások, hanem égetett változatos alakú jelzések voltak. Ezer és ezer ilyen „jel”, vagy „névjegy” lelőhelyéből, csoportosításából derítették ki azután, hogy merre vándorolt az ősember a maga kőbaltájával és családjával és hol keresett letelepedést magának, amikor a vadállatok túlságos elszaporodása, az élelem hiánya, vagy az elemi csapások és végül nem utolsósorban a kalandvágy is barangolásra kényszerítették.

A „sphragis”

Az aláírás, amely alatt mi ma a legszemélyesebb önjelzést értjük, hosszú, hosszú történelmi fejlődésen ment keresztül. Az ugynevezett „hitelesítő” jelzést a keleti népek már Krisztus előtt több ezer évvel ismerték. Ezek eleinte alig különböztek a barlang és cölöplakók számunkra érthetetlen jeleitől, de később egyre érthetőbb formákat öltöttek. A zsidók, főnóciák, asszírok és egyiptomiak az akkori világ legkultúraltabb népei már ismerték a hitelesítés formáját, amely „pecsét”-tel történt.

A pecsét használata közismert volt a görögök előtt is, akik ezt „sphragis”-nak nevezték. A görögöktől átvették a rómaiak, akik az „annulus signatorius”-t bőségesen használták. A pecsét a rómaiaknál kicsi volt és elfért egy gyűrű fejében. Signum-nak (jel) vagy sigillum-nak is nevezték.

Az aláírás

A subscriptiót, ami azt jelentette, hogy a nevet és a társadalmi állást is meg kellett sajátkezűleg jelölni, először a római végrendeleteken alkalmazták és pedig azoknál, ahol a végrendeletkező nem tartotta be, vagy nem tudta betartani a törvényes formákat. A végrendeletekről átvándorolt az aláírás lassan más iratdarabokra is, olyannyira, hogy később, amikor már általánossá lett, még az írástudatlanoktól is követelték. Ez a „kézjegy” bármilyen alakú lehetett, de két tanuvall kellett igazoltni eredetiségét.

A hanyatlás kora

Amikor a barbárok betörték a római birodalomba, átvették az általuk leigázottak egyéb szokásaival együtt az aláírást is. A következő évszázadokban azonban a bizonytalanság növekedésével együtt lassan kiment a szokásból az aláírás is annyira, hogy a nagy urak és vezetők egyszerűen íródeákjaikkal kanyarították oda nevüket. Ennek más oka is volt és pedig talán elsősorban az, hogy az írástudatlanság egyformán

otthon volt a kunyhóban úgy, mint a palotában is. Több fejedelemről jegyzi fel a krónika, hogy leveleit azért íratta, mert ő maga nem ismerte a betűket. A pecsét használata is kezdett kimenni a divatból, olyannyira, hogy már csak a fejedelmek és a főpapok használták. Még később említett társadalmi magasságok a sajátkezű pecsételést is másokra bízta és innen erednek a „pecsétőri” méltóságok, amelyeket a mai korban is megtalálhatunk.

A „kereszt”

A pecsétet később bizonyos monogram-szerű kézjegy váltotta fel, ami eleinte egy kereszt körül elhelyezett név kezdőbetűkből állott. Egyesek szerint a kereszt alkalmazása vallási jelet is kölcsönzött ezeknek a kézjeleknek. Mások azt állítják, hogy csak egyszerűsége miatt alkalmazták. A tény az, hogy még ma is fellelhető az írástudatlanok „aláírásaiban”, de hitelességüket tanukkal kell igazolni.

A XII. században az okiratokat az íródeák állította ki és az aktuson részt vevők számát úgy jelölte meg, hogy egy vízszintes vonalat húzott és rajta keresztül annyi függőlegest, ahányan az aktában szerepeltek. Később rájöttek ennek a módnak jelentéktelenségére és visszatértek a római aláírásokhoz, vagy a pecsétéhez. Azokban az országokban, amelyek a római jogszokásokhoz alkalmazkodtak érdekesen leginkább a pecsétet használták olyannyira, hogy később a sajátkezűleg odabígy gyesztett kézjegy használatát el is tiltották, mert annak jogát a közjegyzőkre bízta. Rajtuk kívül senki sem alkalmazhatta tehát közokiratokon a saját kézjegyét, de azt méltóságon alulnak is tartották volna.

A XIII. században a közjegyzők bevezették a „signum nominis”, a teljes névaláírást, amely a vezeték és kereszt nevet jelölte meg. Ez a „kis” aláírás nagyon gyorsan elterjedt és kezdte kiszorítani a „nagy” jelzéseket, amelyek néha féltényérnyi nagyságú kicirkalmazott és diszített betűkből állottak és olyan nagy pecsétgyűrű fejkében voltak elhelyezve, hogy ütőszerszámnak is beillettek.

A XV. század hozta meg az aláírás mai formáját, amely abból áll, hogy az aláíró a vezeték és keresztnevet legtöbbször alig olvashatóan összeírva veti papírra és a név végére különböző far-

kincát, kanyart, vagy energikus egyes vonást biggyeszt a „megkülönböztetés”, vagy az „eredetiség” okából.

Néhány érdekesség

Herodotos azt mondja az asszírok és a babiloniakkal kapcsolatban: „Mind-egyiknek pecsétje van és pedig rangja szerinti nagysága. A főembereké akkor, hogy nagy terhet jelentene azoknak hordása, így utánuk viszik, hogy állandóan kéznél legyen.” Valóban találtak 3—5 kilogrammos súlyú pecsétet is, amelyeknek fogója különböző alakú volt. Nem csoda, hogy a történelem ebből a korból több olyan esetet jegyez fel, amikor valakit a tulajdon, vagy más pecsétjével vertek agyon.

Nem utolsó az érdekességek között a névaláírás, illetve önjelzésnek az a módja sem, amelyet Layard és Rassam a ninivei királyi palota feltárásakor fedeztek fel. Ez a két tudós ugyanis egész könyvtárra való viasztáblát talált, amelyek aláírás azoknak írója a körmeit véste bele. Ezért e módot a mai idők ujjlenyomat szakértői nem is aláírásnak tekintik.

Nem hiányzik azonban az aláírás-érdekesség a mai időkben sem. Míg ugyanis általánosságban minden országban az ön-névaláírás ismert formája ugyanaz a vezeték, a keresztnev és a különböző církölöm a végén divik, addig a japáni és a kínai még mindig az asszír szokásoknak megfelelően hitelesít: pecsétel. Különleges írásjegyei miatt nem is tehetne másként. Nagyon érdekes ezeknek a pecsétnek „hitelesítése”. A nagy japán cégek, vállalatok, hivatalvezetők, magas társadalmi állást betöltők és a magánosok is bemutatják pecsétjeiket az állami hivatalok e célra létesített külön osztályán, ahol lenyomatot készítenek azokról. Bemutatják a bankoknál is, ahol folyószámlájuk van. Ezt az államilag hitelesített pecsétet az „igazi pecsét”-nek hívják. Van egy „mindennapi pecsétjük” is, amely nem annyira kidiszított és amelyet magánlevelezésekben használnak. Lassan azonban tért hódítanak a két sárga birodalomban is a latin betűk, melyek idővel ki fogják szorítani a pecsétet. Ez utóbbihoz azonban még hosszú idő kell, mert úgy a Mennyei Birodalom, mint Nippon gyermekei ragaszkodnak többézer éves hagyományukhoz.

A buvár borzalmas kalandja

Kísértet a tenger mélyén

(NEWYORK.) A hétezer tonnás Star of East egy év óta hevert értékes cinkrakományával a tenger mélyén. Számtalan expedíció kutatott eredménytelenül utána s így a Ciklon nevű gőzös kapitányának potom áron sikerült megszerezni a hajóroncsot. Miután nagynehezen összegyűjtötte a legénységet, jobbra fehérekbe — mert a benszülöttek babonás félelemmel viseltettek az ilyesmi iránt — elkezdtek a keresést. Hosszu dróthuzalokkal kutatták a tenger mélyén a hajóroncsot.

Rejtélyek az éjszakában

Egy fekete éjszaka, közeli hangokat hallottak. Idegen nyelven suttogtak. Közben furcsa, titmes zörej is hallatszott, a vaksötét trópusi éjben azonban nem láttak semmit a hajó körül. Már éppen csónakba akartak ülni, amikor egyszerre csak kiugrott a tenger mélyéből mérő villamos jelzőkészülék. Ércbe akadtak. Megvolt a roncs. Lelkesen láttak a leszálláshoz. Előbb a Ciklont lehetőleg afölé a pont fölé kormányozták, ahol feltevésük szerint a roncsnak kellett lennie. Ezután óvatosságból egy vörös bóját eresztettek a vízbe.

Azonban a lázas munkát ismét megzavarta a titokzatos beszéd. Nem volt tévedés. Szinte a szavakat is lehetett hallani. Majd egy nagy loccsanás hang

zott, azután mindent elnyelt a néma sötétség. Nem tudva, hogy milyen veszélyeket rejtett az ellenségeskedő környezet, most néhány ember csónakba ült és körülevetett. Azonban sehol sem mi. Mivel pedig égtek már a vágytól, hogy elkezdhesék a munkát, nem kutattak tovább, hanem egymás után ereszkedtek le a fiúk a mélységbe s vaskosarakban hozták fel a cinkrudakat, melyeket aztán a Ciklon darujával emelt a földre.

Embertelen munka

Alig tíz-tizenöt percnél időzést után máris fel kellett jönni a 40—50 méteres mélységből, olyan nehéz és fárasztó volt ez a munka, mely a szárazföldön gyerekjátékszámba ment volna. A sisak feszültségmérője állandóan öt atmoszférát mutatott, a legkisebb erőlködés máris heves szívdobogást és fulladási érzést okozott. A fedélzetre feljutva félholtan dültek a szegény fiúk a sarokba, hogy azután az ájuláshoz hasonló álomból felébredve, csakhamar újból leszálljanak. Három hét alatt körülbelül 5000 tonna cinket emeltek ki. A többihez nem tudtak hozzáférni. Most még csak a kajütöt akarták megközelíteni, ahol a páncélszekrényben az elsőlyedt hajó legénységének bérét kellett megtalálni. Az egyik buvár le is szál mással.

lott. Körülbelül 100 méternyi légsötét gombolyított már le, amikor vészjel adott és a hajón rémülten kezdtek visszafelé göngyöltetni a csövet. Pár pillanatra mulva ki is emelkedett a vízből, mint csillogó ércdömg, abuvár. Balkezét a sisak szellőztetőjén tartotta, úgy, hogy a gumióltóny duzzadt a levegőtől. Mindannyian rémülten figyelték, mert rendes körülmények között csak nagyon lassu lehet a felemelkedés a mély vízből. Aki ezt nem tartja be, az kitéheti magát a szörnyű buvárszélütésnek. A szerencsétlen embert gyorsan a kompressziós kamrába szállították. Ugyanis a szervezet, az azalatti óriási légnyomás után nem bírja ki a hirtelen változást, a vérsejteiben levegőbuborékok képződnek, melyek feltétlenül halált okoznak. Azonban még mielőtt az ajtó becsukták volna mögötte, kiszenvedett.

Milyen rettenetes kalandja lehetett a mélyben? A munkát nem lehetett félbeszakítani és már le is ereszkedett a következő ember. Ez, mindenesetre vitt magával egy vizipisztolyt is. Ebben az ólomgolyót víz helyettesíti, melyet gázok röptének ki. Nagy távolságban ter méztesen hatástalan ez a fegyver, közvetlen közelből azonban a víz alatt is feltétlenül halálhozó.

Halott buvár a víz alatt

A bátor fiú, leérve a roncsnak ahhoz a részéhez, ahol a keresett kajüt feküdt, először is egy cölöphöz kötötte magát, azután belökte a kabin ajtaját. Kezében tartotta a pisztolyt és a buvártört. A sisak fényoszlója csak homályosan világította meg a zugot. Semmiféle tengeriszörny sem uszott feléje. Ellenben a páncélszekrény előtt, ott állott — egy másik buvár. Rémmülten kiáltott rá, elfelejtve, hogy a hang nem tud a sisakon áthaladni s miután nem kapott választ, lött. A lövés nyomán a titokzatos alak összeesett, gumióltónyából nagy levegőbuborékok szálltak fel. Vigyázva felemelte a sisakot és megkönnyebbülten látta, hogy nem gyilkolt: már oszlásnak induló arc, üveges szemek meredtek eléje. A hajón levő társainak sűrű telefonkérdezősködésére nagynehezen tudott csak választ adni. Ezután a rejtélyes buvárt megragadta sisakjánál s elkezdte a felszállást. Két óra mulva jutott a földre. A hullához tartozó gumicsövet csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudták felhuzni. Kiderült, hogy a gumicső végéhez egy pumpa van erősítve, amely belesüppedt a tengerfenék moszatos iszapjába.

A többi könnyű volt kitalálni. Egy rablóbanda dolgozott már a Ciklon oda érkezése előtt a „Star of East” roncsán. A közeledő hajót észrevéve, hanyathomlok menekültek, társukat pedig, aki éppen a roncsra időzött, a legszörnyűbb halálba küldték. Utána dobták a légpumpát.

Ez volt a beszélgetés, titokzatos zaj és loccsanás, amit a Ciklonon hallottak a vak éjszakában.

A Ciklon kapitányának feljelentése folytán a hatóságok hamarosan a tengeri rablók nyomára akadtak.

— A só nimbusza. Sokszor felvetődött a kérdés, hogy a sóra csakugyan szüksége van-e a szervezetnek azon a mértéken túl is, amelyben a tápanyagok amugy is tartalmazzák. Egy francia vegyész, Munge, bebizonyította, hogy a növényi anyagokkal élő szervezet megköveteli a sót; az ásványi egyensúlyt a só felvétele billenti helyre. Viszont egy másik francia vegyész, Lapique, megállapította, hogy egyes afrikai törzsek növényekből nyernek sok káliumot tartalmazó anyagot, ami viszont a növényekkel felvett kálium-tulsúlyt volna hivatva a konyhasó helyrebillenteni. Stefansson svéd sarkutazó és embertanúdos arra a véleményre jutott, mint Lapique, hogy az ételek sózása tulajdonképpen szokáson alapszik. A sót éppúgy megszokta az ember, mint a dohányzást s az állatok is csak azután kívánják a sót, miután megízlelték. A „Szent Só” ősi nimbuszát tehát alaposan tépázgatják a laboratóriumokban. Mindenesetre elég nagy sópártiak és sóellenesek állanak szemben egymással.

P. E.
PAYENSAZ
ARANY
URAI

(15.)

A körülállók kérdésekkel ostromolták Hildát; a leány azonban összeszorított ajakkal állott, nem felelt a kíváncsiságokra. Odaintett egy taxit, megadta címét a sofförnek és néhány pillanat múlva eltűnt a kíváncsi szemek, kérdések, bírálgatások elől.

Harry Seemann elszakította az utolsó szálat, amely kispolgári, szűk korlátok közé szorított élethez kötötte. Most már kezdehetett új életet.

IV.

A szakítás kellemetlen emléke még néhány napig megülte a fiatal ember gondolatait. A kellemetlen érzések azonban korántsem önmaga ellen vádaskodtak, sőt ellenkezőleg, Hildát tette felelőssé az egész kínos jelenetért. Szentül meg volt győződve róla, hogy a leány ostobán, önzőn le akarta huzni magához, hogy felfelé menő karrierjét megtöltsa.

— Ostoba leány — dörmögte még néhány napig — mennyivel jobb lett volna békességben elválni, mint botrány, elvégre az ő kedvéért akartam még egy estét tölteni vele. Eh, különben, mit bánom az egészet. Nem lehet felfelé haladni, ha az ember nem keményíti meg a szívét. Kíméletlenül fogok az utamból elhárítani ezután is minden akadályt. Csak így fogok célt érni. Harry Seemann; azt akarom, hogy hatalmas, tekintélyes ember váljon belőle. Kis, ostoba libák sírás-rívásán, hiábavaló kapaszkodásán igazán nem bonthatsz meg.

Az új benyomások hamar eloszlatták a régi emlékeket. Új ismeretségei csodálatos módon szaporodtak. Akármerre ment, mindig egész sereg érdeklődő arcát találkozott. Lassanként teljesen ki kapcsolódott a régi élet összeköttetéseiből. Azokon a helyeken, ahol gazdagsága óta megfordult, igazán nem találkozhatott a régi, egyszerű tanuló társakkal, az igénytelen, kis dolgozó leányokkal. Beiratkozott a legelőkelőbb sportklubba, tagja lett a rang és pénzarisztokraták klubjának. Rövid idő alatt megtanult kifogástalan eleganciával öltözködni. Teljesen tisztában volt a nagyvilági élet minden követelményével, ismerte a szenzációkat, amelyek új társaságát érdekelték, teljesen hozzáidomult a nagyvilági szokásokhoz és magává tette az előkelő semmittevés sokféle lefoglaltságát.

Reggel későn kelt, a rövid délelőtti bejárásokkal, tárgyalásokkal telt el. Ebédelni a legdrágább éttermekbe járt. Délután a kaszinóban olvasott újságot, vagy beült a kártyaszobába, este színházak, mulatóhelyek, nők, vidám léhaságok töltötték be idejét.

Mohón élvezte az élet minden kímálkozását öröme, szórakozásra.

Új barátai sokféleképpen tudták pénzt költeni vele és igen ügyesen értették ahhoz, hogy költségekéből kellő hasznot húzzanak és szórakozásaiban részt vegyenek.

Eugen Waldemar gróf, a szalonok és mulatóhelyek karakterisztikus, ismert alakja intím barátságot kötött vele. Mintha elválaszthatatlanok lettek volna, örökösen együtt lehetett őket látni.

(Polytatása következik.)

— Lindbergh feleségét tiszteletbeli doktornak avatták. Newyorkból jelentik: Lindbergh ezredes, a repülőhős feleségét, az amerikai rochesteri egyetemen tiszteletbeli jogtudorrá avatták. Az egyetem rektora avatási beszéde során így szólt az új disztudorhoz: „Asszonyom! Ön meghódította a szárazföldet, a tengert és a levegőt, de legnagyobb győzelme a szellem diadala volt!”

Milliomos indiánok, akiket a véletlen szerencse juttatott vagyonhoz

Fajták különös összetétele Amerikában

Amerikába szakadt magyar újságíró írja az alábbi cikket:

A napokban ritka élményben volt részem: Csikágó egyik legforgalmasabb részén találkoztam életemben először indiánokkal: öttagu csoporttal, amelyet bábműszködők hatalmas serege vett körül. Sohasem gondoltam arra, hogy valaha is indiánokkal találkozhatnék. Pedig az amerikai elsőséget az indiánok javára még a benszült yankee is elismeri. Noha legtöbbjük büszke arra, hogy őse a Mayflower vitorlásán jött át az új világra. Mondhatom, hogy az indián csoporttal való találkozásom során megállapítottam, hogy nem valami szép külsejű emberek.

A DÉDELGETETT INDIÁNOK

A találkozás után utána néztem, hogyan is áll ma az indiánok ügye Amerikában? Pontos adatokból megtudtam, hogy az Egyesült Államok területén jelenleg körülbelül másfél millió indián él. A régi felfogással ellentétben, amely szerint a rézbőrűeket mindenekképpen ki kell irtani, most nagyon is vigyáznak rájuk. Valóságos tenyésztik őket. Ellátásukról az állam gondoskodik, hatalmas körülhatárolt telepeket tart fenn számukra az Unió több pontján. A telepeken az indiánok nagyrésze olyan primitív körülmények között él, mint valamikor Columbus Kristóf idejében. A legtöbbjük nem csinál semmit. Másik részük vadászik, halászik és legfeljebb primitív háziipari cikkek előállításával foglalkozik. Helyzetüket legjobban akként lehetne jellemezni, hogy a civilizációt főképpen a modern dohányzás terén élvezik.

Annak idején, amikor az indiánok részére külön telepeket jelöltek ki, a telepítéssel megbízott tisztviselők nagyrésze kijátszotta a rézbőrűeket, amennyiben a termékeny területeket maguknak kaparintották meg és az indiánok számára sziklás és köves pusztaságokat jelöltek ki. Csakhogy éppen ez lett a szegény ördögök szerencséje. Ugyanis a számukra kijelölt értéktelennek látszó pusztákban hatalmas olajtelepek bukkantak. Az Egyesült Államok kormánya az indiánok tulajdonának jelentette ki ezeket a telepeket és ezzel egyik napról a másikra milliommossá tette őket. Ezek a szerencsés rézbőrűek könyökig

vájkalhattak azután a dollárokbán. Érthető, hogy minden tekintetben belekapcsolódtak azután a civilizációba. Gyermeküket egyetemre járatják és fokozatosan beolvadnak a fehérek közé. Ennek egyébként sincs akadálya, mert a velük való keveredés nemcsak, hogy szégyent nem jelent, de néhány csepp indián vér nagyban emeli a családi előkelőséget és tekintélyt.

FAJTÁK BOSZORKÁNY-KONYHÁJA

Amikor az indiánoknak ilyen nagyfontosságú szerep jut Amerikában, nem érdektelen közelebbről megvizsgálni azt sem, hogy tulajdonképpen milyen nemzetiségekből tevődik össze az amerikai nép? Az újvilág lakossága a világ minden részéből érkezett bevándorlók soraiból alakult. Ez benne él a köztudatban. A hivatalos csikágói városnévképen például etnográfiai adatok is szerepelnek, amelyek azonban sehol sem beszélnek amerikai nemzetiségű lakosságról, hanem Csikágó mintegy négy millió lakóját nemzetiség szerint a következő adatok során jellemzik:

550.000 lengyel, 500 ezer német, 310 ezer néger, 250 ezer ir, 240 ezer olasz, 230 ezer orosz, 190 ezer svéd, 160 ezer cseh, 140 ezer angol, 90 ezer kanadai, 75 ezer litván, 70 ezer osztrák, 65 ezer norvég, 40 ezer magyar, 40 ezer szerb és horvát, 35 ezer dán.

További 391 ezer lakos nemzetiség szerint megoszlik görögök, hollandok, románok, franciák, mexikóiak, svájciak, belgák, lettek, törökök, kínaiak, japánok, indusok és szíriaiak között. Ez összesen 3.376.000 lélek. A jegyzék láttára kissé elcsodálkoztam, mert eszerint például Csikágónak egyetlen amerikai nemzetiségű lakosa sincs. Kérdősködésekre hivatalosan közölték velem, hogy azért amerikai is akad, sőt ezek a különféle nemzetiségek mindannyian büszkén vallják magukat amerikaiaknak, de ugyanakkor tudatosan élnek a maguk külön nemzetiségi életét. Hogy ez mennyire így van, semmi sem bizonyítja inkább, mint az, hogy vendéglátó háziasszonyok a meghívó levélen sohasem felejtik el közölni, hogy a vendégek közül ki a svéd, az ir, az olasz, a magyar stb.

Dr. Bartha Ignác képviselő bírálatát az új céhtörvény-javaslatról

(CLUJ-KOLOZSVÁR.) Ismeretes, hogy Ralea munkaügyi miniszter törvényjavaslatot dolgozott ki a céhek elismeréséről, a céhek nemzeti tanácsának létesítéséről és a szakkamarák felállításáról. A javaslatot a napokban tárgyalta le a parlament és szenátus polgári, kereskedelmi és büntetőjogi szakbizottsága. A bizottság ülésén jelen volt dr. Bartha Ignác, az erdélyi magyarság képviselője is, aki részletesen kifejtette álláspontját a javaslattal kapcsolatban. Dr. Bartha képviselő pontonként bírálta el a javaslatot és észrevételeit alapos jogi érvekkel megfelelően a magyarság szempontjából tette meg.

Természetes következmény

— A jelen javaslat — mondotta dr. Bartha képviselő — az új alkotmánytörvény természetes következménye. Ennélfogva elvben a kérdés időszzerű és ennek tárgyalása nem mellőzhető. A javaslatnak azonban sok jó oldala mellett, több alapos hibája is van, melyek orvoslásra várnak.

Ami kifogásolható

Dr. Bartha Ignác képviselő ezután a javaslat kirívó intézkedéseit taglalta:

1. A cég elnevezés nem fedi azt a fo-

galmat, amelyet a javaslat kifejez és meghatároz. Régen a cég egy foglalkozási ág kizárólagosságát jelentette, mert aki valamelyes foglalkozást üzemeltet, az tagja kellett legyen az illető céheknek. A javaslat ezzel szemben a szabadság híve, mert nem teszi kötelezővé a cégbe való belépést és ezzel, mellőzi a kötelező jelleget, ami különben tényállásdéma a cég-rendszernek. Ennek ellenére a javaslat a 12—19. szakaszokban olyan kizárólagos jogokat biztosít a céheknek, amelyek rákényszerítik az egyes foglalkozást üzemeltetőket, hogy belépjenek a cégbe. Ezek a kizárólagos jogok annyira mennek, hogy kizárják sok esetben a lehetőségét még annak is, hogy valamely törvényes rendelkezés folytán sérelmet szenvedő egyén a cég képviselőjén belül fellépessen a jogorvoslat megszerzése céljából.

2. A cég-szabadság, amelyről a javaslat beszél, igen korlátozott. Az egyes céhek fölött a céhek nemzeti tanácsában csak egy tag képviseli az egyes céheket. Ugyanez a helyzet a jogi szemlélyiség megadását javasoló bizottság összetételénél is. Az egyes szervezetek közötti vitás ügyek elintézése a munkaügyi minisztérium hatáskörébe tartozik

és végső fokon. Tehát a munkaügyi minisztérium, vezetője, szervezője, intézője és egyben bírja is az ügynek.

Alulról fölfelé

9. A céhek a javaslat előírása szerint tartományonként szerveződnek. Egyes helyeken helyi szervezetek is létesíthetők. Egyrészt a tartomány területe olyan terjedelmes, hogy már nagyságánál fogva nem felelne meg annak a célnak, amit a javaslat előír. Az egyes foglalkozási ágak területi fekvése egyáltalán nem felel meg a tartományok felosztásának. A mezőgazdasági és ipari üzemek minden esetben különböző geológiai, meteorológiai és más körülmények befolyása alatt alakultak. Ezeket a körülményeket a tartományok beosztásánál nem vették figyelembe. Így ez a területi beosztásokra kihatással nem lehetett. Ennélfogva nyilvánvaló, hogy csakis megyei beosztás a célravezető. Minden megye székhelyén létesítendő egy cég-központ. Így sokkal mozgékonyabbak válnak: autonómiát kell kapjanak és a szervezésük alulról felfelé kell, hogy megtörténjen.

4. A mi fogalmaink szerint a törvény célja a legfőbb közjó megvalósítása kell legyen. Minden javaslat célját, tehát a jelenlegit is, ennek megvalósításában kell látnunk.

— Eszerint a törvény hatása azonos és egyenlő értékű kell legyen minden állampolgárra nézve, származásra és vallásra való tekintet nélkül. A román állam tekintélyes számú kisebbségekkel rendelkezik. Ezek aránylagos képviselőihez kell jussanak úgy a céhek központjaiban, valamint a helyi tagozatokban is, joguk lévén adott esetben, anyanyelvüket is használni. Így rendelkezik az 1938 augusztus 4-iki minisztertanácsi napló és az 1939 január 17-iki egyezmény.

Félreérthető kitételek

— Nyilvánvaló tehát, hogy a javaslatban levő román nemzetiség kifejezés alatt román állampolgárság értendő, mert nem lehet különbséget tenni egy és ugyanazon állam polgárai között. Tiszteletben kell tartani a szerzett jogokat. A meglevő egyesületeknek legyen létjogosultságuk a céhek mellett ezután is. Így fentartandó okvetlenül az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet, valamint egyes magyar iparos és kereskedő egyesületek, amelyeknek szövetsége országosan kiépítendő az összes egyesületeket magába foglaló szervezetbe. Különösen felhívjuk az illetékesek figyelmét arra a roppant fontos tényre, amely a javaslatból közvetve adódik és amelynek célja a meglevő egyesületek vagyonának elkobzása. Ez a tény törvénytelen és igazságtalan lenne és a tulajdonjog fogalmával ellentéznék.

5. A javaslat különböző fogalmakat említ meg: kézműves, kis- és nagyiparos, kereskedő és mezőgazda. Mindenütt kis és nagy osztályra osztja azokat, de nem határozza meg a fogalmakat. Különösen nem található meg a különbség a „meserias”, kézműves és kisiparos között. A különbség pedig könnyen észlelhető kell legyen, mert beosztásuk két különböző kategóriát von maga után: mezőgazdaság vagy ipar és kereskedelem. Aki mesterkönyvvvel rendelkezik, az iparos és így az ipar körébe tartozik.

— A javaslat 16. szakasza szerint a kézműves és kisiparos megállapítása kizárólagosan a cég hatáskörébe esik. Kérdem: a bíróság ezt nem állapíthatja meg? Mi történik ilyen megállapítás esetén? Melyik meghatározás erősebb? A javaslat 8., 10., 16. és 43. szakaszai általában sok olyan fogalmat ölelnek fel, amelyek ismeretlenek, avagy fenforogásuk tetszés szerint állapítható meg. Például egy cégvezető a rendes feltételeken kívül tekintélyes, tehetséges és nemzeti érzülettel eltelt kell legyen. Vajon hogyan lehet ezt a kelleket megállapítani? Igazán csak viszonylagos — relativ eljárás lehet.

Dr. Bartha Ignác képviselő okfejtéseinek előterjesztése bejelentette, hogy módosító javaslatot fog tenni, amely megegyezik a magyarság érdekeivel.